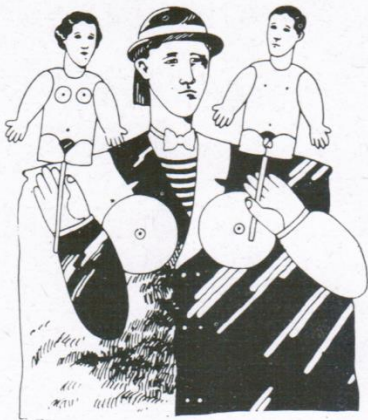

SEKSUAL POLITIK

nr. 2 1984
12. årgang
kr. 35,00

Kærlighed

Nynne Koch
Tine Bryld
Jesper Jensen
Sven Holm
Bente Clod
Pernille Tønnesen
Jørgen Bonde Jensen
Jette Bach
Eina Erstad
Lisbeth Hansen
Helge Møller Hansen
Ulla Hjorth Nielsen
Kirsten Fich Pedersen
m.fl.

SEKSUAL POLITIK

Postbox 1023
1007 København K
Giro: 7 25 11 14
Abonnement (3 nr.): 100 kr.
Kontakt-telefon:
01-81 21 16 (Kurt)

Redaktion og layout

Kurt Overaa (ansv.)
 Inger Cotsantoni
 Nis Jensen
 Henning Goldbæk
 Mette Josias
 Kirsten Andersen
 Flemming Olsen

Medvirkende ved layout

Knud Vesterskov

Forside

Edward Campell

Indholdsfortegnelse

Tiamat med kysehat af Nynne Koch	4
Suzanne Brøggers JA af Henning Goldbæk	7
Ungdom og Kærlighed af Inger Cotsantoni og Flemming Olsen	10
Kærlighed på Celloid af Ulla Hjorth Nielsen	14
Jalousi af Kurt Overaa	16
Signaler af Frank Monroe	18
Leder	20
Fotoserie om Kærlighed	20-38
Billet af Jesper Jensen	22
Forelsket af Jesper Jensen	23
Om kærlighed af Sven Holm	24
Digt af Kirsten Andersen	25
Om elskov af Helge Møller Hansen	26
Det lange Blik af Ernst Bloch	27
Støvsugereren af Henning Goldbæk og Kurt Overaa	28
En dag på gaden af Pernille Tønnesen	29
Hus ved Silkeborgsøerne af Kirsten Fich Pedersen	30
Regler af Bente Clod	32
Små sten af Eina Erstad	33
Strøtanker om kærlighed af Jette Bach	34
Bare en lille uskyldig klat af Lisbeth Hansen	35
Ventetid af Kurt Overaa	36
Billedanalyse af Jørgen Bonde Jensen	38
Rettelse	39
Tilfældet Ruth Olsen	40
Seksualpolitisk seminar	41
Anmeldelser	42

I fotoserien om Kærlighed er der bl.a. brugt fotos af:

Walter Hirsch
 Gunnar Smoliansky
 Knud Vesterskov
 George Platt Lynes
 Jacques Hartz
 Man Ray
 Lilian Bolvinkel

Repro: Red.

Tryk: KRIM TRYK

Sats: Henning Deurell

Distribution: Levende Billeder

Seksualpolitik udkommer med tre temanumre årligt på 44 sider i 1200 eksemplarer. Løssalgspris: 35 kr. Abonnement: 100 kr. for tre numre. Redaktionen er selvsupplerende, og derfor uafhængig af politiske partier og bevægelser. Alle medarbejdere er ulønnede. Bladet sælges til fremstillingspris. Bladet lejer lokaler hos Forbundet af 1948.

ISSN NR. 0108-6006

Tiamat med kysehat

Strøtanker om kærlighed og moral

Da jeg var stort barn eller meget ung teenager, spillede Folketeatret en operette, som var alle tiders tilløbsstykke. »Tre små piger« hed den, og hvis min hukommelse ikke narrer mig, havde den en sang, som begyndte:

»Tre yndige små piger,

Beate, Mari og Annett«,

og de bemeldte piger optrådte i flæser og kysehatte, en lyserød, en lyseblå og en lysegrøn. Det sukkersøde kvindeideal stod i fuldt flor på scenen, her var modellen for os alle at efterleve, jomfruen, som i sin senere, harmoniske udvikling blev til den viktorianske »engel i huset« og sluttelig til MODEREN med meget store bogstaver. (Oh, har du en moder, da skøn derpå!).

Og vi pigebørn strømmede til og labbede det i os.

Nogenlunde samtidig havde et af dagbladene – jeg tror i søndagsudgaven – en løbende serie, der hed DEN DANSKE MODER, illustreret med fotografier (grevinde Ditten-Datten med sine tre henrivende døtre). Og som jeg sidder her ved mit arbejdsbord og bittert fortryder, at jeg har lovet at skrive fem-seks sider om kærlighed og moral, så er associationen til de tre yndige små piger og til den danske moder ikke så absurd endda. For jomfruerne er faktisk symbolet på selveste den traditionelle moral, og den omsorgsfulde husmoder og opofrende moder repræsenterer både moral og etik på et meget højt plan. Simpelt hen madonnaen herself, kære venner.

Men alligevel kan jeg ikke bruge dem til noget som helst. Løgn og lyrik er og bliver de. For, bemærk, det var jo kærlighed, som kvinder oplever den, jeg skulle skrive om, andet har jeg ikke forudsætninger for. Og

de dér madonnaer, de er jo mændenes ønskedrøm, som skabningens herrer har prøvet at hjernevaske os kvinder til at leve op til. – Det har ikke været let. For at holde idealet rent og uplettet har de måttet opfinde en modpol, heksen/luderen, hvor de kunne proppe alle de (for dem at se) negative og farlige sider ved kvinden hen. Heksen kunne de tortere og brænde, luderen kunne de bruge seksuelt og foragte, fordi hun lod sig bruge. Bange var de, både for heksen og luderen, og det er ikke så sært, eftersom alt det frygtindgydende her var koncentreret i én figur.

Derfor blev det på en måde også til en (mande)moralsk handling at brænde hekse og misbruge ludere, for det skete altså sammen til jomfruelighedens ære, for renhedens bevarelse. (Under al den diskussion, der på det sidste har været ført om voldelig, sadistisk porno, har det strejft mig, at de sadistiske videofilm måske for nogle mænd (ubevidst, selvfølgelig) repræsenterer en højere form for moral: det er jo heksen, man brænder, luderen man torterer, ikkesandt? – Så de kvinder, der protesterer, har simpelthen misforstået det hele!)

Myten om Skt. Jørgen og dragen fortæller hele historien. Skt. Jørgen (helten) sætter sit liv (og sin penis, symboliseret ved lanssen) på spil for at dræbe dragen, der repræsenterer de farlige, seksuelle, urmoderlige kræfter. (Dragens ildsprudlende gab, som han stikker sin lanse i, er *vagina dentata*, den betandede, kastrederede livmoder, han må vove »den lille død«). Og det sker altså sammen for at frelse renheden, for jomfruelighedens bevarelse.

I denne tolkning er jomfruen og dragen simpelthen to sider af sam-

me person, kun tilsammen udgør de en hel kvinde, men helten må skaffe sig af med den truende side for at kunne hjemføre den – ofte lidt anæmisk fremstillede jomfru (hende kan han klare, hende er han ikke bange for, men hun kender ham ganske vist også lidt) som sin hustru.

Men kikkerten kan indstilles endnu skarpere. Jeg har – i jungiansk sammenhæng – set Skt. Jørgen og dragen tydet som en beretning om manden, der befrier sin anima (anima er i jungsk terminologi den kvindelige del af mandens psyke) for de farlige, underjordiske, moderlige kræfter. Tydeligere kan det næsten ikke siges, at jomfruen er det idealbillede af kvinden, som manden bærer inde i sig. Hun er ren og skær fiktion. En virkelig, levende kvinde af kød og blod har hun ikke noget at gøre med.

Før jeg går videre med mit emne, kærlighed og moral, er jeg nødt til at præcisere, hvad jeg – i denne artikel, vel at mærke – mener, når jeg bruger ordet kærlighed. (Det ord kan jo forstås på så mange måder). Jeg mener en grænseoverskridende tilstand, som kvinder kan føle sig hensat i, en fuldstændig opslugthed i en mand, en ophøjet, næsten religiøs henrykkelse, en følelse af – gennem den elskede person – at opnå fuldstændig enhed med hele universet og fuldstændig forståelse for alle sammenhænge. Der er både forelskelse, seksualitet og uegennyttig opofrelse i den, men de kan ikke skilles fra hinanden. Der er også meget kropslighed i den. Den hænger sammen med det potentielle, kontinuerlige forløb: forelskelse-samlige-besvangring-graviditet-fødselsamning, med de stadier i livet, hvor vi kvinder er henne at røre ved det

ophøjede. Det drejer sig om liv og død og evighed, der på en mærkelig måde bliver eet med vore indvolde.

Når jeg bruger ordet kærlighed, mener jeg holisme, visheden om altings enhed. (Og når det er sagt, må jeg tilføje, at det nok ikke er en tilstand, man oplever så forfærdelig mange gange i sit liv, og det er måske godt det samme, for det er anstrengede).

Doris Lessing har formuleret det bedre, end jeg kan: »Stærker kræfter så upersonlige som torden eller lyn eller solskin eller oceanernes bevægelser, når månen trækker dem sammen, hæver dem og vender dem på havbunden – der bruser gennem menneskekroppe – ikke nødvendigvis sex, medmindre man vælger at kalde det det«.

Og derfor er de pastelfarvede piger, Beate, Marie og Annette, ikke til nogen nytte, når jeg skal fundere over kærlighed, som kvinder oplever den. Jeg er nødt til at vende mig fra jomfruen til dragen. *Mine* tre yndige små piger er: Tiamat, Nessie og lille Melusine.

Tiamat var et sagnuhyre, den frygtelige urmoder, fra det gamle Babylon. Hun fremstilles med vinger og kløer, med løvehoved og et glubende løvegab. Hun er den oprindelige materie, altings begyndelse. De mandlige guder er bange for hende, og derfor dræber de hende. (Historien har forskellige versioner, i én er det Enlil, der slår hende ihjel, i en anden er det Marduk, i en tredje Assur). Men dræbt bliver hun, sprættet op og kløvet i to dele, hvo-

raf drabsmanden bruger den ene til at danne himmelhvælvingen, den anden til jorden og oceanerne.

Hele universet er en kvinde. Men barsk, det er hun.

En af hendes efterkommere er Nessie, den store søslange fra Loch Ness. Hun er også et hunkønsvæsen, det fremgår af hendes kæle navn, og det fremgår af hendes boplad. Søer er kvindesymboler.

Nessie fører en tilbagetrukket, skjult tilværelse. Loch Ness er dyb og udforskkelig, som det ubevidste eller det underbevidste, og jeg opfatter Nessie som en arketype. Lyall Watson taler om hende i sin bog, »Livstidevandet«, hvor han bruger Nessie som dokumentation for, at mennesker altid finder de ting, de venter at finde. Hvis en foreteelse er tilstrækkelig meget i søgelyset, tilstrækkelig meget omtalt, så manifesterer den sig også. Hvis vi tror på det underbevidste, så eksisterer det også.

Den franske kvindelige sprogforsker og filosof, Luce Irigaray, har i forbindelse med en kritisk vurdering af psykoanalysen udtalt (måske med et blink i øjet), at hun aldeles ikke er sikker på, at kvinder har et ubevidst. Når hun ser, hvordan mandlige psykoanalytikere beskriver det ubevidste, så forekommer det hende, at det netop er alt det kvindelige, de har gemt af vejen dér.

Men jeg vil nu gerne tro på Nessie som en del af indholdet af kvinders ubevidste. Det forekommer mig absolut sandsynligt, at indholdet af det ubevidste er kvindeligt, både for mænd og kvinder. Det egentlig kvindelige, det ægte kvindelige, det farligt kvindelige (Tiamat, Nessie og lille Melusine) har kvinder også fortrængt.

Hvis Tiamat er det mytologiske bidrag og Nessie det psykoanalytiske, så er Melusine folkeeventyrets billede af kvindeseksualiteten.

Melusine er hovedpersonen i et eventyr af fransk (keltisk?) oprindelse. Historien fortæller om en fransk adelsmand, der foer vild på en jagt og dybt inde i skoven, ved en kilde, mødte en underdejlilig kvinde, der vogtede en gylden skat. (Kilden er igen et kvindesymbol, skatten et symbol for kreativitet).

Han forelskede sig over hals og hoved og tryglede hende om at blive hans hustru. Hun indvilgede på én betingelse. Han måtte aldrig opsøge hende om lørdagen. Dén dag skulle hun være absolut alene.

Han var lykkelig med hende i mange år. Alt lykkedes for ham. Pragtfulde slotte rejste sig på hans jord, umådelige rigdomme blev

hans, alle sine krige vandt han. Hun fødte ham også mange børn, nok var ingen af dem helt normale, en havde tre øjne, en anden et mærke som en løveklo på kinden (altsammen indikationer for et strejf af ikke-menneskelighed i hende).

I alle disse år holdt han sit løfte til hende og lod hende være alene om lørdagen. Men tilsidst blev hans nysgerrighed og hans mistænksomhed (forstærket af ondskabsfuld sladder) for overvældende.

Han trængte ind i hendes stuer en lørdag. Fandt hende i bad. Og så, at

hun fra taljen op var den hustru, som han kendte og elskede – men fra taljen og ned en skællet slangekrop.

Hun rejste sig fra badet – frygtelig i sin vrede – gik hen til vinduet – store vinger foldede sig ud på ryggen af hende – hun åbnede vinduet og fløj bort fra slottet – som en vinget slange – til sit hjem på en fremmed planet. – På flisen under vinduet var der et aftryk af en svømme-fod.

Af mine tre små piger holder jeg allermest af Melusine – fordi hun

bevæger sig så let og ubesværet mellem de to verdener, eventyrets og virkelighedens, dragens verden og jomfruens, også fordi hun er den lille havfrue, meget nær ved at være et menneske, ligesom et tilsagn om, at det kan lykkes at integrere dragen. (Det er blevet påstået, at H.C. Andersens lille havfrue er en beskrivelse af hans anima. Så skulle Melusine også være forståelig for en mand. – Men hvad ville H.C. Andersen dog give hende ben for?)

Jeg har prøvet at definere den kærlighed, jeg beskæftiger mig med, som noget, der ikke kan måles med snævre, menneskelige værdinormer. Den kosmiske orgasme kan ikke indpasses inden for rammerne af menneskers opfattelse af godt og ondt. Buret er for lille, simpelthen.

Men jeg har ikke defineret moral og etik, sådan som de måske er, set med kvinders øjne. I det kvindelige tydningsunivers, hvor den kærlighed, jeg taler om her, måske hører hjemme, dér er moralen måske også en anden. Måske er moralbegrebet, som vi traditionelt opfatter det, for småt og intolerant. Jeg er usikker, vaklende. – Måske er etik for kvinder temmelig forskellig fra moral. – Er der en særlig kvindeetik, der er forskellig fra mandeetikken?

En dag håber jeg, at jeg kan nå så vidt, at det bliver muligt for mig at beskrive forskellen mellem moral og etik, set fra en kvindelig synsvinkel. Jeg har en uklar idé om, at vi i visse situationer kan være så (mande)moralske, at vi bliver bragende (kvinde)uetiske.

Vores vinger og kløer og slangehale er blevet amputeret i (mande)moralens navn. Det er det, kvindeundertrykkelsen handler om. Vores seksualitet er gjort til noget med kysehatter og pastelfarver. Det er et forkvaklet, indsnævret liv, vi har fået lov at leve. – Og vi ved ikke, hvordan vort fuldt udfoldede liv ville se ud, hvordan vor fuldt udfoldede verden ser ud, hvordan vor fuldt udfoldede seksualitet ser ud.

Så hvad det gælder om for kvinderne i dag er at generobre og integrere Tiamat, Nessie og lille Melusine. Mens den proces står på, er jeg bange for, at (mande)moral er en meget fremmed by i et meget fjernt land. Der bliver mange (kvinde)moralske og (kvinde)etiske problemer på vejen. Men dem må vi løse på vores måde.

Det ville ikke klæde Tiamat at blive udstyret med lyserøde flæser og kysehat.

Nynne Koch

Ill. Max Ernst

Suzanne Brøggers JA

III. Max Ernst

Bangkok er en flydende by:

»En motorpram med helstegte kyllinger kommer susende forbi. På tilbagevejen kan man se, at han har solgt to kyllinger. Folk cykler gennem templerne, børnene leger i dem, og de voksne mænd bygger nye. Dette er mit yndlingsland med munke, hunde og massagepiger. En munk træner de unge piger i massagekunsten i et tempel. Der børstes tænder, bygges templer, koges suppe, leges og luses. En ung digter gav mig to tropefugle og hængte dem i mit hår. Og jeg gav ham en bevinget fallos fra et thai tempel.«

Sådan siger Suzanne Brøggers forfatter-jeg ja til Bangkok:

»Som en ven af mig sagde: – Da jeg kom her for første gang, så jeg en sporvogn køre ind i en rickshaw, som stødte ind i en taxa, som vendte i luften og styrtede ned i en klong og ramte en bananbåd. Det var i det øjeblik, jeg besluttede, at her ville jeg bo. Jeg ville bo i en by, hvor der kunne forekomme den slags ulykker!«

I bogen forekommer der ellers andre ulykker, mange ulykker er det. Og mange slags. De mindste er forlis af bagage og souvenirs. Der bli-

ver rejst meget og mistet meget. Kufferten over Stillehavet, rav i Mellemøsten, i Beirut og Jerusalem, hvor der også sker større ulykker:

»Det var omkring den tid tror jeg, at jeg mistede min bagage og måtte rejse rundt uden så meget som en kam eller et stykke sæbe. Jeg havde mistet mit kamera og min båndoptager, mine notater til byen her, alt mit tøj, plus en gave til en amerikansk forfatter: Det tredje øje, som måske var kosmologisk, men i hvert fald et holografi, fotograferet med læserstråler ud fra princippet: Helheden findes i fragmentet. Aldrig havde jeg følt mig så tomhændet.

Men så var det i Jerusalem, at jeg drømte, at jeg så al min bagage på bunden af havet. Det hele lå og lyste på bunden af det klareste vand fra en åben kuffert, jeg kunne bare ikke få fat i det, fordi der var så mange bejlere, som distraherede mig, så at jeg slet ikke kunne koncentrere mig.«

Og det er ulykken for hovedpersonen i bogen, og sådan er det også at læse den. Et eller andet lyser på bunden, men man får ikke fat i det, fordi der er så mange bejlere i denne bog, at man slet ikke kan koncentrere sig. Og til sidst lukker man bogen og ønsker sig selv det tredje øje, for at kunne se bedre i denne jungle. – Men det tredje øje minder om »det onde øje«, og den der har det, bruger det til at beskytte sig mod det onde. For den der bliver ramt af det onde øje, er fortabt. Altså ulykke igen.

I dette tilfælde, i bogens tilfælde, er fortabelsen imidlertid både lykke og ulykke. Den er både noget ønsket og noget uundgåeligt, mystisk ondt. Fortabelsen er kærligheden. Og den distraherer allerede i Jerusalem, i form af den byzantiske Fader Emmanuel. Han kaster sine øjne på vores hovedperson:

»Med et blev der mørkt i butikken, en kæmpe mand i sort fyldte hele døråbningen og hilste med hånden på brystet. Hans robe nåede gulvet, hans hat var høj og firkantet og stokken var af ibenholt med sølvhåndtag, and I don't mean plet. Han rakte mig flygtigt hånden, men trak den omgående tilbage igen, sådan at hænderne kun lige strejfedes«.

Men så let slipper hun ikke:

» – Om De tillader vil jeg gerne synge for Dem.

– Gerne, gerne.

– Jeg vil synge Byzantisk for Dem, og for at De kan føle musikens muligheder, vil jeg synge i den diatoniske, den kromatiske og den enharmoniske skala.

– Jeg er lutter øre.

Og dog var jeg i virkeligheden rystet, uden at vide hvorfor? Og roen blev ikke større af hans sang, tværtimod. Hvad var det fremmedartede som fremtrådte så tydeligt i musikken? Var det, fordi musikken bedrager mindre end sproget? Jeg talte

samme sprog som Fader Emmanuel, vi brugte de samme ord, men muligheden for at integrere den diatoniske skala i mig selv på byzantisk havde jeg hidtil ganske overset, og den blev ikke mere nærliggende af at Fader Emmanuel fyldte lungerne og fik hele kirkerummet til at synge ...

Den sidste tone dirrede hen.

– Det var? Ja, utroligt. Tak for sangen!«

Sangen ankommer senere med posten på kassettebånd til København, og der kommer tunge breve, som først læses efter flere uger af modtageren. I dem refereres der til spørgsmål som vores hovedperson aldrig har stillet, og der ønskes billeder af hende, som et minde, og det skal være billeder i hel figur:

»Jeg krammede brevet sammen og lagde det i bunden af min taske ... Det fyldte mig med lige dele skam, raseri og magtesløshed. Bare det at han forlangte billeder af mig i »helfigur«, fik tårerne til at springe frem i øjnene, og jo mere jeg tænkte på det, des mere rasende blev jeg: Med hvilken ret kunne han ...? Og jeg følte mig så magtesløs over ikke at kunne svare igen på lige fod og tillade mig selv en tilsvarende fortrolighed. Svar dog igen, mand! sagde jeg til mig selv for at bøde på det. Og jeg ville svare, at hvis det »sande jeg« virkelig fandtes, som han påstod, og hvis det var det, jeg skulle søge og kappe den storknede lava og de stivnede masker, så var Fader Emmanuel selv den første, der ville ryge og blive offeret på rensensens vej. For hvad havde han med mig at gøre? Han var da et fuldkomment vildskud, der bare trængte sig på.«

Ud med ham. Og vi forbigår mange andre mænd, som aldrig kommer længere end Fader Emmanuel, inklusive Jens Otto Krag, der inviterer på rødvin lige før han i 1973 skal rejse til Washington, i den næsten tomme lejlighed, med gulvtæppe og et enkelt stearinlys. For det er ikke kærlighed, det distraherer, og afvises, til fordel for kærligheden.

En af denne bogs forudsætninger er, at kvindebevægelsen ikke findes. Der findes mange enkeltstående kvinder, elskende, forladte, søn-

derslåede, lykkelige. Men alle står de hver især alene over for deres forhold til mænd. De bytter og forbruger, ængstes, plages af jalousi. Men da en af dem hører om en kvinde:

»der ikke havde nogen elsker, fik hun omgående kvalme og blev dårlig. I reglen overhørte hun det simpelthen, ligesom visse andre damer overhører en obskøn bemærkning. Det lå ikke til Luna at bore i ørken-sand.«

Alligevel er vi midt i den brændende kønspolitik. Bogen foregår, mens »Fri os fra Kærligheden« bliver til, altså ti år tilbage. Og bogens centrum er det kærlighedsforhold hovedpersonen dengang gennemlevede på godt og ondt, mens hun prøvede at skrive sig fri af kærligheden:

»Jeg var midt i at skrive »Fri os fra Kærligheden«, da kærligheden for alvor fik greb om mit liv. Det kaldes ganske uskyldigt »skæbnens ironi«, men jeg hørte djævlens latter og havde svært ved at grine igen, selv om der var lagt op til en spøg af de grovkornede. Altimens man sidder og får hold på kærligheden og al dens væsen og giver den form af overblik og analyser, siver den ganske langsomt ind i underlivet og undergraver hele fundamentet. Molekylerne bliver flydende, som tynd gelé næsten, efterhånden hvæsede sydende boblende, mens jeg selv var forsvarsløs. Men det var altså kun begyndelsen til en hel stribe nederlag. Analysen gjaldt af Wandsbeck til, fordi jeg selv stod i vand til halsen og måtte sande, at hvis jeg havde troet, at jeg skabte mit liv udfra min vilie, så var jeg offer for et øredøvende selvbedrag. For dybest set levede jeg *mod vilie*. Det er den slags, der kan få et ramskrig til at gjælde gennem de små stuer. Gråd og tænders gnidsel.«

Det spændende i denne bog er dens skildring af kærligheden uden overblik og analyse; hvordan den starter med et brag af sanselighed, fortsætter slingrende i alle modsætninger og slutter med, at hovedpersonen ødelagt køres hjem til Sydsjælland i taxa, for at ligge i et jordhul i tre dage, for derpå at rejse til USA osv. Det er med andre ord ikke bogens emne, at lære os hvad der kom ud af

dette forhold, men at skildre det, hvorefter der sker noget andet. Og nu forholdet!

»Det var absolut ikke sådan, at mine øjne fulgte ham resten af aftenen«, jeg var da ligeglad. Men da jeg dansede med ham, blev jeg våd i øjnene og klukkede indvendig i en sjælden blanding af ydmyg overstadighed. Jeg risikerede på én gang at komme over i en bragende latter fryd eller at bryde sammen i gråd. Der lå en genkendelse i de fremmede hænder, der hvilede på mine hofter.

»Endelig« ...

Vi nåede ikke at få tøjet af, men det var dog kun begyndelsen. I årene derefter nåede vi ikke engang at komme inden for døren.

– Jeg vidste det, hviskede han.

Og ud på den mørke morgen vågnede han i et glimt med lysende øjne ... og spurgte: – Hvor er du kommet fra? Som om han ikke kunne forstå det, der skete med os. Men hvem kunne det?»

Kærligheden for HAM fandtes også:

»Denne ustyrlige trang til at klæde mig af og kaste ansvarets kåbe ... Ja, i øjeblikket, ja, ja. Men i virkeligheden rokkede jeg mig ikke en tomme. Og hvis der var nogen, der forventede eller forlangte, jeg skulle følge dem, blev jeg ganske distrahit i blikket og skulle lige vaske et par strømper.

Jeg elskede som i de gamle romaner i seks bind. Men min kærlighed var kort som en novelle.«

Men her kaster hun ansvarets kåbe. Det vil sige, at hun giver. Så meget, at hun i ventetiden mens HAN læser manuskriptet til »Fri os fra Kærligheden« tænker:

»For det var jo *ham*, der burde være bogen!«

Og det er han langt fra. Men hvis hendes kærlighed til ham er ubetinget, så er hendes forhold til at skrive det også. Hun vil forandre verden. Mændene holder den kun igang, inklusive og helt konkret hendes elskede læge, som er fødselslæge:

»Men at skrive var kriminelt. Fordi man sagde sandhed. Man sagde alt det, man ikke kunne sige i salonerne, i aviserne, i panelerne og debatterne.«

Og, kan vi tilføje, heller ikke sen-

gen. Netop hendes skrivekunst bliver begyndelsen til mange konflikter imellem dem. Og der er mange. De opstår for eksempel ved bogens udgivelse, når de to er på restaurant og alle ser på »myten«. Eller når lægen tror sig kompromitteret over for de kolleger, der måske skal ansætte ham som overlæge på Rigshospitalet, hvis han drister sig til at tage »myten« med til en lægekongres i Rotterdam. For ham er hun »byens dejligste kælling« og »myte«. Som han til sidst må distancere sig fra og forsvare sin identitet overfor. De bor i lejlighed sammen, sommetider, for pludselig er han væk. Og så er han der igen. Og til sidst er de lige før et giftermål, der dog afværger i sidste øjeblik af et telegram fra ham, der ikke vil giftes med en myte. Der er god grund til at hun efterhånden stiller sig det spørgsmål, hvad han frygter hos hende:

»Dette mystiske X, som ikke var et sted og ikke en person, men nok et forhold af en kraft, som havde af-dækket sig selv i forholdet til ham. Det mystiske X var kærligheden selv. Det var kærligheden, der var den reelle trussel mod vores forhold. Det var kærligheden, der ødelagde og umuliggjorde alt.«

Og lige efter hedder det:

»Men selvom han måtte bryde med mig, holdt jeg ikke op med at elske ham af den grund.«

Og sådan var forholdet. Hun giver og han omgiver sig, (bortset fra situationer, hvor de er lige), med mange praktiske værn, lige fra sin bil til båden, som de sammen er på tur i, indtil hun af jalousi til det elskede fartøj længe før tiden bliver sat af og kører hjem til København. Blandt andet kan hun ikke række ham den bådshage han ber om, fordi hun ikke aner hvad en bådshage er.

Det der griber i »JA« er hovedpersonens ja til en kærlighed, der slet ikke er udmålt i rimelighed og ligevægt. Som er hinsides moral og bogføring. Men som også har en vis banalitet over sig. At det må gå galt. Forholdet. Fordi det er ensidigt, som altid. Den ene giver og den anden tager, noget andet. Der er en vis selvundertrykkelse og konservatisme over beskrivelser af sådanne forhold, en magtesløshed, for ikke at sige en mytisk tvang (det onde øje).

At det også her går som det går skyldes måske betingelserne for parforhold, men hvem skal så ændre dem? Eller også en forgabthed i dem, en udelukkelse af alt andet.

I hvert fald suser forfatterinden verden rundt efter forholdet, præcis som den Lilith hun skildrer før forholdet:

»Mellem den første kvinde og den første mand i verden, Lilith og Adam, opstod der temmelig hurtigt et (ægteskabeligt) skænderi om, hvem og hvornår og hvor tit skulle – ligge øverst – ... Da Lilith indså, at håbet var ude, tyede hun til den yderste udvej: hun anråbte den unævneliges navn og blev straks – på mirakuløs vis – forsynet med vinger ... Hun optræder overalt og til hver en tid, snart som Lamashtu, Sfinx, Lamia, Lilith, Lorelei, Lulu, Dronningen af Saba, Skylla, Medusa.«

Desuden som vores forfatterinde, der jo i det mindste har fået indtato-veret Liliths vinger på den ene hæl. Og med dem rejser hun verden rundt; og knap har hun glemt sin læge, før hun genfinder ham, hans udtrykte billede i flyet til Afghanistan, indleder et forhold til ham, med forudsigeligt slutresultat, brud. Og vidererejse.

Og så videre? Heldigvis er det ikke altid hun nøjes med at se noget af sig lyse langt nede på bunden af havet, uden at kunne nå det, fordi hun bliver distraheret af mænd. Og hendes verdensbillede er ikke så bundet til mænd, at hun sidder alene tilbage, hvis de går og piller huden af sine egne knogler. Hun rejser immervæk og sommetider ser hun noget, som også må være hende selv, for eksempel Bangkok:

»Hendes hemmelige kattevæsen lod hånt om alle bejlere, og hun strakte aldrig poten ud for at fastholde eller få opmærksomhed. Så hvorfor havde denne by en fast skare bizzarre tilbedere som jeg selv? Måske fordi den kom anarkiet nærmest i herlighed – og dermed i det uforudsigelige.«

Henning Goldbæk

De unge og kærlighe

Samtale med Tine Bryld

eden

Søndag aften kl. ca. 19¹⁰ på P4, spørgeprogrammet Tværs er i æteren. Stemmen fanger os let ind med sin dybe intensitet. Vi lyttere fatter tilid til personen, kvinden, som snakker med de unge, nemlig Tine Bryld, fast Tværsmedarbejder igennem 12 år. Hun har sin baggrund som soci- alrådgiver, ansat af Socialministeriet som rådgiver for Christiania og forfatter af ungdomsromaner, den 3. udkommer om kort tid.

Det perfekte i samtalerne fascinerer os, men de virker samtidig for afsluttede og færdige. Det hørte er heller ikke virkeligheden eller rettere sagt, virkeligheden bliver skåret til og klippet af. Den samtale, som i æteren varer 15 minutter har måske i telefonen været 1 time. Af de 25-30 telefonopkald Tværs får på aften, når Tine Bryld kun at tale med 5-6. 2 af samtalerne bliver sendt den følgende søndag.

Under samtalerne afdækker hun hjørnerne af de problemer, som de unge snakker om. De problemer som måske først drejede sig om lommepenge, men så senere viser sig at være et spørgsmål om et incestforhold. Oprindeligt var spørgeprogrammet tænkt som en vejledning til de unge om deres rettigheder og pligter, og i de første 5 år var spørgsmålene også meget kontante om mulighederne for at blive elektroingeniør og for at få SU. Senere blev de eksistentielle problemer mere væsentlige og samtalerne handler om identitet, både som barn og kønsvæsen i familien. Halvdelen af alle samtalerne er om fami-

lieproblemer, og det spænder vidt, oplyser Tine Bryld. De går lige fra stærke gnidninger mellem mor og datter eller far og søn, over skilsmisser, sammenbragte børn, følelse af forladthed, ensomhed, til decideret mishandling og udnyttelse af børn og unge, fra seksuel udnyttelse til vold. Den anden halvdel af samtalerne er mere og mere kommet til at handle om forholdet mellem de unge indbyrdes. Hvordan man har det med sine kammerater: Det, mener jeg, skyldes, at unge mere og mere opdrages af hinanden, idet de er overladt til sig selv, og så betyder kammeratskabsgruppen stadig mere for, hvordan man oplever sig selv, fortæller Tine Bryld.

En anden ændring er, at tidligere var majoriteten af telefonopkaldene fra piger, 66%, hvorimod ca. halvdelen af telefonopkaldene i dag er fra drenge. Tine Bryld fortæller videre om drengene:

Drengene

Det at drenge er begyndt at ringe ind, er sket i løbet af de sidste 2-3 år. Der er en markant stigning i henvendelserne, som jeg kan se konkret. Vi kan se, at da vi begyndte at bringe samtaler med drenge, var de nok ikke så gode, fordi drengene ikke sagde så meget. Pludselig opdagede de, at selv om de ikke sagde så meget om deres følelser, som piger gjorde, så blev de taget alvorlig nok, det gav dem en mægtig break-in i hele denne pigeverden, som programmet er.

Det er givet, at der er en betydelig større åbenhed, især blandt piger. Det er meget sjældent, at drenge indbyrdes taler om deres forhold til deres piger, hvorimod de meget gerne taler med deres pigevenner om det. Drenge har altså fået adgang til venindekammeret. Det er en god ting, at de er blevet sluppet ind i en meget lukket atmosfære, idet piger har haft venindehold siden de var 12 år, og har således fået en fantastisk træning i at nå frem til sagens kerne.

Den usikre dreng

En typisk dreng, som ringer ind, det er den unge usikre dreng på 17-18 år, som ikke har haft en kæreste endnu, som har et problem, fordi han ikke har været i seng med en pige. Han er genert, undervurderer sig selv, og taler sort, når han ser en

pige. Han får tilfredsstillet sin seksualitet ved »Rapport« og »Weekendsex«, osv. I går ringede der en dreng ind til mig, som var meget glad, fordi han havde svaret på en annonce i »Weekendsex«. Han søgte en pige, som han kunne komme i seng med 1. gang. Han fortalte, han var jomfru, og gerne ville prøve at gå i seng med en pige. Så havde han indrykket en annonce i et andet kontaktblad, og der havde en pige fra en anden by skrevet, at hun gerne ville have med ham at gøre. Hende havde han set, og de sad lige generte over for hinanden, men kunne godt lide hinanden. Men hende fra »Weekendsex« hun skrev frække breve til ham om, hvordan de skulle gøre det sammen, og han var meget optændt af det her klart seksuelle. Så fortalte han, at pigen havde skrevet, at der var en fotograf, som var mere erfaren end ham, og som ville fortælle ham lidt om, hvordan man gjorde første gang. Og han syntes, det var sødt af hende, at hun ville hjælpe ham. Jeg spurgte, om han da slet ikke havde tænkt på, hvad det egentlig er, der foregår. Nej, det vidste han da ikke. Så sagde jeg: »Det kunne vel ikke tænkes, at den fotograf havde noget for med dig og den pige, så I kunne optræde sammen?« Det kunne da godt være, det havde han ikke tænkt på.

Splittelsen

Han blev ved med at kredse om, hvad det var for noget, hans følelser egentlig handlede om. Og så viste det sig, at han var udsat for et kolossal pres fra den gruppe, han er i. Der taler de om damer som det rene hul. Der er nogen, som man skal knalde, og de sidder og praler og han kan ikke sige noget om noget. Han har kun een tanke i hovedet – det var, at han også kunne prale. Samtidig var hans største behov ømhed og nærhed og kærlighed. Det var ham umuligt at kombinere de to ting. Han sagde, at han helst ville have, at det alt sammen var een person, men det kunne nok ikke blive sådan. Derfor var han i tvivl, skulle han nu gøre det her med den frække pige, som hun tilbød, og så samtidig holde den anden kørende? For han ville jo ikke vente for længe med at have med hende at gøre. Altså en utrolig umodenhed, og en utrolig angst for ikke at slå til. Han beskrev så, hvordan hans liv gik med at læse de her blade, hans oplevelse af porno som ren spekulation. Han vidste

godt, så sådan var kvinderne, men han var lødbetaget af sig selv i rollen som sådan en, der behøvede en dame. Og da han fandt ud af, at det måske var noget med fotografering, så syntes han egentlig, at det kunne da være meget godt. Fantasien om at se sig selv i »Rapport« var noget, der opvædsede ham selv om det ikke var noget, han mente. Samtidig var der hans dybe længsel efter den anden pige, som han slet ikke turde røre. Det viser i virkeligheden det skizofrene i de unge drenges liv, når det gælder deres seksualitet.

Det er fint, han ringer ind. Det ville jeg ikke turde, hvis jeg var ham. For 20 år siden ville en dreng som ham aldrig have ringet. Det er et nyt eventyr, vi nu får mulighed for at få pillet lidt ved myterne. Viken lægges nogle ting frem på bordet, som vi kan forholde os til. De unge drenges oplevelse af kvinden som madonna eller luder har vi jo også haft for 20 og 50 år siden, men nu får vi chancen til at få stillet tingene i deres rette sammenhæng. Han erkender, at han ingen tillid har til, at han kan noget, derfor går han hen til den frække pige for at kompensere for alt det her. Og han har det svært, fordi han er en dreng af få ord. Han har radio og P4, han lytter til. Han lytter til musik, og går i byen med sine kammerater. Men der er ingen, der tager fat på hans egen oplevelse af sig selv som mand. Han har hørt noget om denne dobbeltoplevelse, og han føler sig tryk ved at fortælle, at han gerne vil have med det der at gøre. Og det synes jeg er stærkt nok.

Jeg sagde til ham, at hvis du føler, at du ikke kan få opfyldt dine seksuelle behov, hvis I bare sidder og glor på hinanden, og aldrig kommer videre, så må du finde ud af, om du har lyst til at køre det løb videre. Men jeg tror, at du kommer lidt i konflikt med dig selv og din egen oplevelse af den pige, som du sidder og kigger varmt på. For nu er hun ikke noget seksuelt væsen, nu ligger det i en anden by. Du må finde ud af om du kan adskille de dele. Enten må du beslutte dig til, at nu skal du prøve livet, og så prøver du alt, hvad du overhovedet kan nå, og så sætter du både på den ene og den anden og den tredje hest. Eller også vælger du at gøre noget ud af pigen, som du godt kan lide, og så giver du det forhold en chance, og drøpper lidt herude, der skrives uartige breve til dig. Det var han ikke meget for. Så sagde jeg til ham, så prøv det

hele, og se hvad du får ud af det, men vær forberedt på, at det ikke er så let, som det ser ud til.

Jeg har ikke nogen løsninger til ham, men jeg synes, det er utroligt væsentligt, at han ikke føler, at hvis han vælger det frække, er han en stor lort. Han har behov for at få tingene placeret, så han selv kan forstå, hvad det er, det handler om.

Den selvsikre dreng

Så har vi de fyre, som alle piger er vilde med. Men de vil ikke så gerne bringes på radioen. Og det kan være en fyr, som er træt af alle de damer, han er omgivet af, og som savner rigtige kærlighed, altså PIGEN i hans liv, dvs. han er træt af alt det der gøgl. Og han fremstiller sig selv som en, der er lidt kold, men han vil ikke indrømme, at det er kærlighed, han savner. Men han fremstiller også sig selv som en myte, som han gerne vil leve op til. Og han nyder, at når han går ind på diskoteket, så kan han bare få dem, han vil. Men det kommer i konflikt med noget andet, når han så er sammen med pigen, så føler han, at han skal leve op til den myte, han er. Og nogen gange går det galt, så kan han simpelt hen ikke ret meget. Og heller ikke seksuelt. Han kan slet ikke give noget. Han blokerer, fordi hun forventer, at han er den samme, som hun mødte i byen, ham med den store bil og alt det der. Så derfor føler han: »er jeg kold? Kan jeg ikke føle noget? Er jeg ingenting?« Og det er meget interessant at tale med denne fyr, for her kommer jo også mandsrollernes forventninger ind. Samtidig er det jo attraktivt at være en sådan fyr, han scorer jo mange points hos pigerne, selv om de før eller siden bliver kolde i røven.

Det er altså de 2 typer af mænd, som jeg føler, det er vigtigt at få ud i lyset. Ligesom mange af de piger, som er mere villige til at erkende deres dobbelthed omkring deres forhold.

Det er noget, du aldrig ville få en voksen mand til at erkende. Jo, en meget afklaret mand, men hvor finder du ham?

At få en identitet

– Søger de unge bekræftelse gennem parforhold?

Det er svært at generalisere om de ting. For de unge mellem 18-24, som føler sig skubbet uden for samfundet, i kraft af at de ikke har arbej-

de eller uddannelse, blandt dem er der mange, som overlever ved at få et barn eller en fyr. De har håbet, at barnet eller fyren kunne redde dem fra ensomheden.

Men jeg tror ikke, det har den samme betydning for den bredere generation, som det havde dengang jeg var ung. Hvis du ikke havde en fyr dengang, så havde du ikke ret meget identitet som pige. I dag er det trods alt anderledes. Mit indtryk er bl.a., at vi oplever en udvikling, som går i retning af, at man som venner – som kammerater – kan opleve den samme tæthed. At der findes alternativer til parforholdet. Mange unge flytter sammen i bofællesskaber.

– Prøver de unge at dække over deres usikkerhed ved at blive individualister?

Det er en bred tendens, som findes i USA, og som har rådet her i de sidste 10 år, hvor de unge får at vide, at hvis du skal klare dig, er det op til dig selv. Du skal blive din egen star, du skal blive din egen succes. Det går på, at hvis du overlever, så har du også en mulighed for at sejre. Hvis du har en attitude, der siger, jeg er tough, der er ikke nogen, der kan røre mig, jeg skal nok klare mig, jeg er smart, og har mundtøjet i orden, så er du urørlig. Det er den facade, som du kan se i mange, mange ungdomsgrupper. Drømmen om at blive til noget enestående, f.eks. filmstjerne eller jetpilot. Det er hele Fame-problematikken og en afspøjlning af, hvordan dette samfunds politik kører, det er de stærke, der overlever, at der ikke er brug for de svage. De er selv skyld i det, hvis de bliver røven af 4. division.

Ude at gynte

– Er du aldrig i konflikt med dig selv – med din egen moralske opfattelse i forhold til det, som de unge har behov for at prøve?

Meget i konflikt. Jeg er da også klart påvirket af min opdragelse. Men hvis jeg ikke også er åben over for at lære noget hele tiden, så kunne jeg godt pakke sammen. Det er sket, at jeg virkelig har måttet spørre øjnene op og spørge min egen sjæl, hvad var der egentlig blevet sagt, og hvorfor reagerede du sådan? Der vil jeg godt fremdrage et meget klart eksempel. Det var en pige på 17 år, som havde et utroligt godt forhold til sine forældre. På et tidspunkt bliver pigen forelsket i en fyr, og i det åbne forhold de har til

hinanden diskuterer de det, og det er helt OK. Og alle fire har det godt sammen. På et tidspunkt i dette forløb forlader fyren pigen. Hun bliver døduheldig og græder. Faderen og moren trøster hende, og hun føler, at hele hendes verden skrider under hende. Så en aften sidder hun sammen med sin far, mens moren er på natarbejde, og græder igen. Faren begynder at stryge hende over håret og over kroppen for at trøste hende. Og i løbet af den aften sker der det, at de to kommer så tæt på hinanden, at det udvikler sig til at blive et seksuelt forhold. Faren går i seng med hende den aften. Det fortsætter i 3 måneder. Ikke hver dag, men indimellem, når moren er på arbejde. Den unge fyr var den første mand, som hun havde haft et seksuelt forhold til. Faren og hende havde vedtaget, at de ikke ville fortælle det til moren, fordi de mente, at det var en midlertidig fase i deres forhold, og at det var noget, der var sket i forlængelse af, at hun havde været så ulykkelig. De har ikke kunnet forklare, hvorfor det seksuelle forhold er opstået. Forholdet til moren var ved at blive problematisk, fordi de følte, at de gik bag hendes ryg. Og derfor ringer pigen til mig og fortæller historien. Da jeg hører, at faren er gået i seng med hende, så stritter det i mig, og jeg tænker: hvad fanden bilder han sig ind at benytte sig af hende i den situation. Samtidig omtaler hun denne mand utrolig varmt, og sin mor fantastisk omsorgsfuldt. Jeg spørger hende om hun, når hun går i seng med sin far, oplever, at det er hendes far, eller hvad oplever hun? Så siger hun, at det kan godt være, det lyder mærkeligt i mine ører, men hun tænker ikke på, at det er hendes far. Hun har det fantastisk rart med ham, og han er meget erfaren i forhold til hendes første fyr. Når de mødes om morgenen, så er han igen hendes far. Jeg spørger hende, om hun aldrig bliver forvirret af det. Jo, svarer hun, men det er fordi min mor ikke ved det. Jeg har tænkt på, om det bliver et problem for mig, for jeg kan godt høre hende i skolen, at det ikke er noget, man snakker om. Jeg ved også, at det ikke er noget, man gør. Så fortalte jeg hende, at det faktisk var forbudt. Det vidste hun ikke noget om, men hun vidste godt, det var tabu. Hendes eneste problem var moderen.

Det, der rystede mig lidt, var, at hun havde en oplevelse af faren som to mennesker. Hun vidste, at

det ikke ville være ved, og hun følte sig ikke tvunget til det. Det var ligeså meget hende, der sagde ja til ham, som det var ham, der sagde ja til hende. Der måtte jeg virkelig sidde og passe på, for når hun viser den tillid, at hun fortæller det på den måde, så har hun også krav på, at jeg er åben over for hende. Så jeg sagde til hende, at det kunne godt være, hun syntes, det lød mærkeligt, men jeg havde svært ved at acceptere det. Så studerede hun, og så sagde hun: »Nå ja, det kan jeg godt forstå.« Senere fortæller hun, at hun ikke kan gå til fester i øjeblikket, for hun var alt for involveret i det der hjemme. Hun var bange for, at hvis hun fortsatte, ville hun isolere sig fra sine kammerater. Resultatet blev, at vi enedes om, inden at det var noget, som jeg pressede ned over hende, at hun skulle snakke med sin far om muligheden for at flytte på kollegium. Faren var lydhør over for, at der skulle ske noget, og at de måtte stoppe forholdet, også af hensyn til hendes mor. Det var ikke noget hun ønskede mere end, at det fantastisk tætte forhold, de tre mennesker havde sammen, skulle fortsætte.

Der var jeg ude at gynges, for det strider mod alt andet, jeg har hørt om incest, hvor det meget ofte handler om nogle helt andre former for benyttelse og udnyttelse, mens dette her var en indgangsport, som jeg ikke har spekuleret over før.

Sex og kærlighed

– *Hvad er de unges egne drømme om sex og kærlighed?*

Jeg tror, at i eks. mange piger fortsat drømmer om ridderen på den hvide hest. Det er ikke tilfældigt, at de gerne vil være stjerne, fotomodeller og skuespillere, fordi disse har en seksuel og kvindelig udstråling, som gør dem attraktive for de mænd, som er noget værd. Samtidig har vi da heldigvis også fået frem, at kvinder har seksuelle fantasier, som går stærkt mod det romantiske, fantasier som er voldsomme og modsætningsfyldte. Det tror jeg igen er med til at skabe en afklaring. En voksen kvinde kan godt erkende disse seksuelle fantasier, hvorimod de unge pigers seksuelle fantasier mere går i retning af drømme om de idoler hun godt kan lide, eller om en smuk og følsom ung mand. En voksen med flere seksuelle erfaringer har helt andre fantasier. Men alene det, at de voksne kvinder nu taler om de

erindringer er en næmpeste for de unge.

Jeg tror utrolig meget på, at de unge piger fortæller, at de ikke har noget ud af at gå i seng med en fyr. Deres krop er endnu ikke så velkommen, at de tør bruge den seksuelt. Det er vigtigt, synes jeg, at få dem til at fortælle, om de har haft seksuelle oplevelser ved andre anledninger. Der er der mange, der måske har, fordi de er så bange for deres egen krop, de har, at de lærer det skarpe på det forhold som de har til deres far, for det at være en seksuel person er for dem ulig meget sværere end for en fyr. Hun har en meget tydelig mening om, at seksuelle og følelsesfulde handlinger er svært tilgængelige, for at sige det meget firklaret.

Det er det også så væsentligt, at vi har fået frem, at vi piger er seksuelle personer. Vi er ikke bare yndige, som bare tilfredsstillt hans behov for seksuelle oplevelser for en ung fyr at vedkende sig det. For så stiller hun også krav til ham.

Den opsplittede verden

Den opsplittede verden tror jeg ikke bare er noget, man skal anbefale. Det er også den, vi rent personlig og politisk går imod, fordi vi ønsker et helt liv på godt og ondt. Vi ønsker også, at vi ikke sætter hinanden i bås, og siger, at når det er sådan, så vil du blive sådan resten af dit liv. Vi voksne har en forpligtelse til at fortælle, når de unge gider spørge os, at sådan er vores holdning. Det er ikke sikkert den er rigtig, men vi har lært, at man ikke skal sætte sig fast på at sådan ser verden ud, for det gør den ikke. Det er den eneste erfaring, jeg mener, vi kan bringe videre. Jeg kan løfte en flis for dem og sige, sådan synes jeg, og det er betydeligt mere kompliceret og udviklet, end det ser ud til.

– *Er det, at man altid skal tale ud, ikke noget der lægger vægt på i din rådgivning?*

Jeg tror ikke så meget på, at man kan snakke sig igennem alle problemerne, men jeg tror, at det er utrolig vigtigt for hver part ved, hvor han eller hun står, for så kan man give den anden lejlighed til at forstå, hvad der foregår. Jeg tror ellers ikke, at vi kan tale os igennem det hele. En gang imellem må vi også handle. Vi skal bare vide, hvorfor vi gør det.

Flemming Olsen
Inger Corsantoni

Kærlighed på celluloid

Nogle generelle tendenser om følelsernes vilkår på film og i virkeligheden.

Så De den dejlige »LOVE STORY«, vil De nyde at følge den unge Oliver efter Jenny's død...

RYAN O'NEAL

CANDICE BERGEN

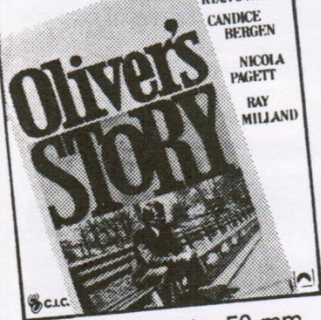

Annoncekliche 73 mm

-efter »LOVE STORY«

RYAN O'NEAL
CANDICE BERGEN

NICOLA PAGETT
RAY MILLAND

Annoncekliche 50 mm

Annoncekliche 25 mm

Oliver's STORY

Tekstkliche

Hvis man tager et vue ned over filmhistorien, skorter det ikke på varianter af kærlighed og erotik som tema. Den problemløse kærlighed er en sjældenhed – de forelskede må igennem mange trængsler, før de får hinanden, får ram på hinanden, eller tvinges væk fra hinanden. Den stille og lykkelige kærlighedshistorie varer aldrig ret længe på film, fordi den står i et dramatisk misforhold til det konventionelle fortællesprog, som den gængse spillefilm har arvet efter teatret.

Af pladshensyn vil jeg her koncentrere mig om film af nyere dato, hvor kærligheden mellem mand og kvinde spiller den centrale rolle. Der er tale om den vestlige verdens filmudbud, hvoraf den amerikanske del som bekendt udgør den overvejende del – også på det danske biografrepertoire.

Oftentimes er det sådan, at kærlighedstemaet indtager en delt førsteplads eller en underordnet position i forhold til et andet tema eller genrekonvention. I genrefilm som f.eks. western har kærligheden sin temmelig nøje afgrænsede plads. her er det altså som sagt de film, hvor kærligheden gennemsyrrer hver en handling det gælder, samt spørgsmålet om der er sket en ændring på kærlighedsfronten i de senere år.

Ved en grov sammenlægning imellem amerikansk og europæisk tradition er det påfaldende, hvor ofte europæiske filmskabere tager udgangspunkt i intimssfæren i forhold til amerikanerne. Men ikke bare kvantitativt er der tale om en forskel. Ud fra en kvalitativ betragtning er det tydeligt, at de europæiske film, tager kærligheden helt anderledes alvorligt, end hovedparten af de amerikanske film. De amerikanske instruktører, der har turdet og er sluppet godt fra det, har da også næsten alle været europæiske emigranter, f.eks. Douglas Sirk, der i 50'ernes USA var melodrama-eksperten par excellence.

Med en vis ret kan det siges, at europæiske film, der omhandler den totale følelsesmæssige besættelse og dens konsekvenser, har fået en

renæssance. Et af de fremragende eksempler er den italienske »Passione d'Amore« (1980). Et karakteristika for film, hvor romantik og lidenskab har første prioritet, er at de tager os med til et fortidigt univers. Det skyldes en følelsesblufærdighed – en angst for, at historien, hvis den udspiller sig i samtiden ville virke for banal. Også her skorter det altså på modighed, hvilket kun kan tilskrives de vilkår som kærligheden har i virkeligheden. Manuskriptet er baseret på et litterært forlæg eller en autentisk historie. De store følelser manifesterer sig som den totale hengivenhed på alle planer, og det er den uheldige kærlighed, kame-liadame-temaet, der fokuseres på, ikke den eventuelle fuldbyrdelse af forholdet.

Francois Truffaut har lavet flere gribende film af denne art. F.eks. historien om Adele H.: »I kærlighedens Lænker« (1975), hvor Victor Hugo's datter på afstand følger efter sit livs kærlighed over Atlanten, uden tegn på eller udsigt til at blive følelsesmæssigt gengældt fra hans side.

Den engelske film »Den franske Løjtnants Kvinde« (1981) er et kærlighedsdrama af lignende karakter. Men her er rammehistorien nutid (en filmpoptagelse), det optagne fortid. De to fiktionsplaner skiftevis samarbejder og modarbejder hinanden i søgen efter kærligheden, og filmen er et kvalificeret bud på, at nutiden kan indarbejdes direkte i filmen, ikke bare i publikums bevidsthed.

Rainer Werner Fassbinders gennemgående tema: »Kærlighed er koldere end døden« er en tematisk variant fra det sædvanligvis varme og positive udgangspunkt for en kærlighedsfilm. Han var stærkt påvirket af Hollywood, men skabte aldrig overfladiske film. Filmene er på det grusomste blottet for føleri.

De amerikanske film ønsker for alt i verden at underholde, og det er der selvfølgelig ikke i sig selv noget galt i. Halvanden times konstant ulukkelig kærlighed, fortalt uden action eller ping-pong dialog har ingen chancer over for et amerikansk pub-

likum.

Når sanserne slippes løs i de senere års seriøse amerikanske produktion, er det den erotiske besættelse, der er i fokus. Pr. tradition er den erotiske slagmark befolket med lig, og er der noget Hollywood mestrer, er det kriminalmelodramaet. Mord og drift er nøje forbundet, fordi begge dele er (eller for driftens vedkommende i højere grad var) forbudte stier at betræde, og følgelig så meget desto mere interessante. Det kildrer lidt, og når man forlader biografen er driftsangsten fastholdt. Puritanismens dybe rødder i det amerikanske samfund er meget svære at få bugt med.

I kriminal-melodramaet er kvinderne farlige fristerinder, der lokker mændene i fordærv. Perspektivet er mandens, og kvinderne bliver brugt til at illustrere sider af den mandlige karakter. Det gælder i øvrigt for de allerfleste kærlighedsfilm, med eller uden kriminalintrige, og uafhængigt af produktionslandet.

Et par amerikanske krimier, der oser af erotik, er »Postbudet ringer altid to gange« og »Høj Puls« (begge 1981) og begge højt kvalificerede remakes af tidligere film, af mangel på opfindsomhed kan man med nogen ret påstå.

Selvfølgelig bliver der i landet med verdens største filmproduktion også lavet mange »almindelige« kærlighedsfilm. Men enten er de ligeså fade, som den TV-skærm, som de ligeså godt kunne være produceret for, eller også er de ren spekulation i folks tårekanaler á la »Love Story« (1970). Det eneste opløftende eksempel fra de senere år er »The way we were« (1975). Den adskiller sig ved sin ægthed, og ved for en gang skyld, at lade den feminine synsvinkel dominere.

Dansk film brillerer ved sin mangel på lidenskabelighed, er det ofte blevet fastslået. Til gengæld bydes der på masser af Pandurosk promiskuitet. Omend vi nordboere ikke til forveksling ligner amerikanerne i vores forhold til film, (og med den massive overfladekultur, vi bombårderes med), så burde vi rette blikket mere sydover. Patos og lidenskab har kun een dansk instruktør mestret suverænt: Carl Th. Dreyer. Mindre kan naturligvis gøre det, men trist er det at konstatere, at der ikke er skabt en virkelig seværdig kærlighedsfilm i Danmark, siden Johan Jacobsens »En fremmed banker på« fra 1959. Også i Danmark er man hunderød for de store følelser, der kun viser sig glimtvis, ligesom Eros sædvanligvis er fraværende. Vi slingrevalser der-

ud ad, og er ved at gabe kæberne af led.

Kærlighedens aktuelle vilkår afspejler sig hurtigt på filmstrimlen. I disse år med en markering af den tiltagende narcissisme. Emnerne synes en bloc at være udtømt? tiden er løbet fra »problemfilmene«, hvor den herskende samfundsorden blev tillagt al skyld for kærlighedens ringe vilkår. Tendensen er nu (udover meget krukkeri) enten drømmen om selvpofrelse eller dyrkelse af selvoptagetheden som fænomen. Hver instruktør sin kæphest.

Woody Allen's film kredser mere og mere omkring hans egen navle, eller er skabt til ære for hans psykiater. Hans neurotiske famlen rundt er jo herlig, og genkendelig for de fleste på det småintellektuelle overdrev. Tilløb til en transformation af lidenskab til det hvide lærred er der ikke tale om. Verbalerotikeren Allen slukker blufærdigt lyset, når det, filmen kredser mest om, skal til at gå løs.

De sidste års vidt forskellige former for dyrkelse af »Carmen« på film, frit efter Merimée's novelle og Bizet's opera, ligger helt i tråd med vores tiltagende selvoptagethed. På den ene side længslen efter en kærlighed på trods af alle odds i ønsket om at fastholde den utæmmelige kvinde (det er jo mænd, der står bag Carmen). På den anden side fascinationen af den selvtilstrækelige kærlighed, som den stærke Carmen nærer til det spejlbillede, hun aflæser i mændenes blikke. Carmen er ikke kun narcissist – hun elsker virkelig don José for en kort stund,

indtil det øjeblik, hvor han ikke længere stritter imod. For kærligheden er for Carmen en utæmmelig fugl, der ikke kan ejes eller sættes i bur.

I modsætning til den storslåede sanselighed, som Carmen-figuren repræsenterer, står ny-puritanismens middelmådige eskapisme. Den er så småt ved at finde vej til det brede publikum. »Den blå Lagune« (1980) er et eksempel herpå. To æstetisk fuldkomne unge mennesker lever som Adam og Eva på en sydhavsvø. En af de andre ekstremiteter i den retning er den åleglatte »Officer og Gentleman« (1981). Denne film byder bl.a. på den gammelkendte myte, om at kvinder elsker mænd i uniform, og vil gøre alt for at komme til at stege deres frikadeller og føde deres børn. USA kan ikke p.t. bryste sig af nogen glørværdig krig, så soldaten må klare sig på hjemmebane. At disse film har fået succés passer som fod i hose til det konservative bevidsthedsskred i tiden. Det er romanladsromantik udsat for levende billeder, men med langt større gennemslagskraft end de kulørte hæfter. De appellerer til uskre drenge og piger, der identificerer sig med paradisiske tilstande mellem job-søgning og burgerspisning.

Den problemløse kærlighed har alligevel fået en chance, via drømmefabrikken på samlebånd. Her er kærlighedens veje ikke uransagelige – det er de forhåbentlig stadigvæk i virkeligheden.

Ulla Hjort Nielsen

Så De den dejlige »LOVE STORY«, vil De nyde at følge den unge Oliver efter Jenny's død...

OLIVER'S STORY

PRESENTED BY DAVID PICKER PRODUCTIONS
STORY BY ROBERT BERGEN
SCREENPLAY BY ROBERT MILLAND
DIRECTED BY JOHN KORTY

Jalousi er et stort hul, og det sidder i maven. Det er den skinbarlige angst. Ukontrolleret og panikagtig. Heldigvis er hullet der ikke hele tiden. Somme tider forsvinder det helt, men bedst som man troede, det var helt væk, så viser det sig, at der alligevel er et lillebitte hul, der sidder og gnaver.

Det er det der lillebitte hul, der får een til at vågne om natten og pludselig huske en eller anden lille detalje, der ikke rigtig stemmer. Noget der er blevet sagt. Eller måske noget, der ikke blev sagt.

Jeg forsøgte at ringe til dig i går, sagde jeg til min kæreste, da vi talte sammen tidligere på dagen. Han havde blot svaret, at han havde været ude. Havde hans stemme ikke lydt lidt mærkelig? Hvorfor havde han ikke sagt, hvad han havde lavet? Jeg havde ikke tænkt så meget over det, da vi talte sammen i telefonen, men nu, klokken tre om morgenen, kommer tvivlen, og jeg kan ikke sove. Vi fortæller normalt altid hinanden, hvad vi laver. Måske havde det ikke været noget særligt, han havde måske bare været inde hos naboen eller ude og gå en tur. Men hvorfor havde han ikke fortalt, hvor han havde været henne?

Jalousi er også angsten for ikke at slå til. Det er at måle sig med indbildte eller virkelige rivaler, og ikke engang fortiden får altid lov til at hvile i fred.

Det kan jeg ikke, havde han sagt, da jeg spurgte, om han kom på onsdag. Han skulle besøge sin gamle kæreste. Det lille sorte hul i maven var straks blevet flere kvadratmeter større.

Onsdag aften gik jeg på druk. Jeg vidste, at hvis jeg blev hjemme, ville jeg ikke kunne lade være med hele tiden at tænke på, hvad de to mon lavede sammen. Torsdag morgen vågnede jeg tung i hovedet af for lidt søvn og for meget sprut. Mon han var blevet der om natten, var min første tanke. Jeg kunne jo prøve at ringe og høre, om han var hjemme. Nej, det gik ikke. Hvis han var hjemme, ville han blive sur og opfatte det som kontrol, og hvis han ikke var hjemme?

Ville jeg overhovedet vide det?

Klokken ti kunne jeg ikke bære det mere og ringede til ham. Jo, de havde haft det hyggeligt. Jo, han var blevet der om natten, men der var ikke »sket noget« mellem dem. Hvorfor understregede han det? Hvis de virkelig kun var venner nu, var der vel ingen grund til at komme med sådan en bemærkning, og du havde ved gud ikke spurgt.

Alle er enige om, at jalousi er en dårlig følelse, den er negativ, besiddende, – og gammeldags. Man gør sit bedste for at skjule sin jalousi, men alligevel afslører den sig altid.

Han havde været ude med nogle venner i går aftes. Jeg ville ikke med. I løbet af aftenen havde han truffet en anden, og de var gået hjem sammen. Om jeg var sur? Nej, ikke spor. Jeg er kun glad for at du fortæller mig det, når den slags sker, havde jeg svaret.

Men jeg var ikke spor glad.

Vi har jo et åbent forhold, havde han sagt. Jeg svarede, at det var fuldstændig i orden, at han havde bollet med en anden, men det behøvede vel ikke at være en af jeres fælles bekendte og tilføjede, at han åbenbart ikke var særlig kræsen.

Jeg forsøgte at ringe til dig i går, havde han sagt i telefonen, da vi talte sammen. Der var en antydning af anklage i hans stemme, en antydning af, at jeg skulle stå til regnskab. Jeg var ude, havde jeg blot svaret. Jeg havde ikke lyst til at stå til regnskab for alt, jeg gjorde uden ham, og hvis jeg havde fortalt, at jeg havde mødt en af mine venner, da jeg var inde et sted for at drikke en øl, og at vi var taget hjem til ham for at snakke videre, så havde det medført en række inkvisitoriske spørgsmål og helt sikkert et skænderi. Bedst at holde sin mund. Heldigvis havde han ikke forfulgt emnet.

Det kan jeg ikke, sagde jeg, da han spurgte, om jeg kom til middag onsdag. Jeg havde fortalt for længe siden, at jeg skulle besøge min gamle kæreste *alene*. Men han foretrak som sædvanlig at »glemme« den slags ting, det var det sædvanlige forsøg på at føre magtkamp, han skulle lige afprøve, om han kunne få mig til at ændre mine planer, for *hans* skyld. Jeg blev der om natten. Næste dag havde jeg lidt dårlig samvittighed. Jeg vidste, han ville blive jaloux. Jeg havde haft en rar aften, men det gamle forhold var slut, bare min nye kæreste også ville forstå det.

Da han ringede dagen efter, og jeg fortalte, jeg ikke havde bollet med min gamle kæreste, fortrød jeg det med det samme, jeg kunne mærke det unaturlige i min egen stemme og mistænksomheden i hans. Hvor taktisk dumt, jeg skulle have holdt min mund.

Jeg var ude i går. Han ville ikke med. Det var det sædvanlige hver gang, det var mine venner vi skulle se. For en gangs skyld var jeg gået *alene*. Jeg morede mig ikke særlig godt. Tanken om, at han sad derhjemme og surmulede, havde lagt en dæmper på mit humør. Det var endt med, at jeg gik med en anden hjem. En fjern bekendt som havde flirtet kraftigt med mig hele aftenen.

Næste dag var mit kære parforhold naturligvis sur, især da jeg fortalte ham, hvad der var sket. Jeg måtte fortælle hvem det var, og da han hørte det, kom han straks med en masse negative bemærkninger om ved-

alousi

Nogle dage senere var jeg selv gået alene i byen og lod mig samle op af et tilfældigt værtshusbekendtskab. Jeg fortrød det allerede undervejs, men da var det for sent at bakke ud. Da jeg kom hjem næste morgen var han ikke engang jaloux, men kun gal over, at jeg ikke havde ringet hjem og sagt, jeg blev væk om natten.

Oftest ved man godt selv, man er urimelig, når man er jaloux, og det behøver ikke engang at være noget konkret, man bliver jaloux over. Eller have noget med utroskab at gøre.

Hvorfor gik jeg med til den fest. Jeg havde i virkeligheden ikke lyst, men han ville absolut afsted. Nu har jeg siddet alene i det her hjørne i næsten en time. Lad være med at klæbe, havde han sagt tidligere på aftenen, du kan vel snakke med andre end mig. Men hans venner, eller rettere hans måde at være sammen med vennerne på, gjorde mig altid usikker.

Nu sidder han derovre og er midtpunktet i selskabet, charmerende og køn. Flirtende til højre og venstre. Jeg kan mærke, hvordan, jeg bliver i mere og mere dårligt humør, og jeg ved, at jeg laver en scene før eller siden. Hvorfor er han aldrig så glad og charmerende, når I to er sammen, spørger jeg mig selv, mens det sorte hul begynder at udvide sig, og den søk, der sad og gjorde sig lækker for ham kunne vel beholde sine øjne for sig selv, og i hvert tilfælde var det vel ikke nødvendigt at have den ene hånd på *din* kærestes knæ hver gang, de talte sammen.

Jo, jo, jeg fik lavet min scene, og er nu på vej hjem alene, ærgerlig og sur på mig selv over at jeg har dummet mig. Igen.

Og hvad stiller man op med den store altoverskyggende, magtesløse jalousi. Man kan ikke kanalisere den nogen steder hen, man er helt alene med sin afmagt og sin smerte.

Det er slut. Han har fundet en anden. Jeg føler mig fuld af sorg, afmagt, had, raseri, og alligevel elsker jeg ham højere end måske nogensinde. Og jeg tænker på det usynlige spøgelse, hans nye kærlighed. Jeg forestiller mig ham og den anden i alle mulige situationer. Ser dem for mig, ser dem elske sammen, sludre fortroligt, le – måske af mig. Det værste er, at denne anden ikke har noget ansigt. Måske er det een, jeg kender?

Jeg vandrer op og ned ad gulvet, mens jeg opregner alle hans dårlige sider. Han er egoistisk, overfladisk, snorker, hængerøv i bukserne, smalle skuldre og værst af alt, han slubrer!

Men så ser jeg hans øjne for mig, husker hans smil, hans måde at gå på, hans latter, og jeg savner ham så meget, at det næsten ikke er til at bære. Jeg vil gøre hvad som helst for at få ham tilbage.

Jeg udtænker snedige planer, forkaster dem igen og pønser i stedet på hævnplaner, forkaster også dem, håber igen, selv om jeg ved, det er forgæves.

Sådan kan det fortsætte i ugevis til man langsomt lærer at leve med savnet og følelsen af at være kasseret.

kommende. Jeg blev deprimeret, var det ikke ham, der altid talte om at I havde et åbent parforhold?

I øvrigt fandens til åbent forhold, hvis det hele skulle køre efter princippet tand for tand og øje for øje.

Hvorfor var han egentlig gået med til den her fest? Ok, jeg kunne godt mærke, han ikke havde haft lyst, men han vidste også, at jeg glædede mig til at se nogle gamle venner, jeg ikke havde set længe – blandt andet fordi vi havde lært hinanden at kende.

Nu sad han demonstrativt for sig selv og så lidende ud. Han havde været negativ fra begyndelsen. Kødet havde været sejt og desserten for sød, de andre gæster havde enten været for kedelige eller for opkørte. Men hvis han absolut ville køre det ræs af så ... Jeg skruer en tand op for charmen og lader ham sejle sin egen sø – han er selv ude om det.

Festen er ved at være slut, jeg er halvfuld og i godt humør og har ikke lyst til at gå hjem med ham til et time-langt skænderi. Det er nok uundgåeligt, men ikke lige nu. Men der er ikke noget at gøre, han vil skændes. Han går hjem, jeg fortsætter på værtshus med de andre og drikker mig fuld for alvor.

Det er slut. Forholdet mellem os havde længe været dårligt. Hans jalousi, som jeg nærmest var lidt smigret over, da vi lærte hinanden at kende, var blevet mere og mere udtalt, og til sidst, efterhånden som forholdet gradvist var blevet dårligere, var den næsten sygelig. Jeg følte mig overvåget og jeg synes, han ydmygede sig selv, og til sidst kunne jeg ikke kende den søde glade fyr, jeg havde kendt engang.

Jeg fik mig først taget sammen til at gøre det forbi efter jeg havde truffet en anden – typisk nok. Han havde tilsyneladende taget det roligt og til min lettelse blev der ingen scener, men jeg havde alligevel nægtet at fortælle, hvem den nye var og sagt, at det nok var bedst, vi ikke så hinanden et stykke tid.

Kurt Overaa

Lørdag

Kedlen syder efter jeg har tømt den for at lave min kaffe.

Et tomt liv fuld af ting, der skal gøres. Et smæld i pæren, da jeg slukkede lyset. Krummer på bordet da jeg skærer en skive brød. En skive til én person.

Minderne kommer i glimt. Hans blændende smil. Hans runde balder. Fræk og alligevel med en uskyld over sig. Den måde hans ben bevæger sig på, når han går.

Jeg drejer hovedet for at lytte til nogen, der ler på den anden side af gaden. Den tørre lyd af papir, der blæser over den grusbelagte parkeringsplads. En solnedgangsbrise. Halvmåne. Senere saunaen. Dampende sex.

tertænksomt og venligt udtryk i ansigtet, men det kan skifte lynhurtigt og blive grusomt.

I River Club danser jeg rundt til musikken.

»Hvorfor kan du ikke ta den lidt med ro?«, spørger Mike.

»Jeg er bange for, at hvis jeg tager den med ro, bliver jeg gammel«, svarer jeg leende.

»Du ER gammel«, sagde Mike.

»Frække unge, du kan vente dig«, protesterede jeg.

Han smilede.

I sådanne øjeblikke føler jeg, at han udsender signaler, jeg ikke forstår. Han har givet mig et vink et eller andet, han vil sige. Er uudgrundelig. Forklarer aldrig nærmere.

Jeg er ikke gammel, i trediveerne.

Jeg bryder mig ikke om Niels. Hans øjne virker søvnige og snu. Mike finder dem spændende. Jeg synes, de er frastødende.

Han har et arkitektfirma. »Jeg er økonomisk uafhængig, egentlig behøver jeg ikke at arbejde«, plejer han at sige. Niels forventer, vi ser op til ham af den grund, men Mike er arbejdsløs, Hans har lige fået at vide, at fabrikken, hvor han arbejder som montør, skal lukke. Jeg redigerer lærebøger på et mindre forlag. Vi synes heller ikke, Niels' bemærkninger er så morsomme, som han selv gør.

Da han så Mikes beskedne julegaver fra os til jul, sagde han: »Der var heller ingen julemænd i Bethlehem«. Hans store moustache bevægede sig, da han smilede ondsksfuldt.

Forleden underholdt Niels os ved frokosten: »Ris giver forstoppelse, det er derfor orientalerne har skæve øjne, de sidder altid og presser på lokummet.«

Jeg forstår ikke, hvad Mike ser i ham. Han er end ikke særlig rundhåndet, hans velstand til trods. Men Niels må være smartere end jeg tror. Mike bliver ved med at se ham.

Efter arbejdstid ta'r jeg altid hen til Mike.

Vi drikker kaffe og spiser nogle skiver af en kage, jeg selv har bagt. Mike fortæller mig med udpenslede detaljer, hvilken helvedes karl, Niels var i aftes. Min mave krymper sig i jalousi. Han bruger det meste af den tid, vi er sammen til at fortælle mig, hvilket herligt uafhængigt mandfolk Niels er.

»Men du er den afhængige type«, fortæller Mike mig.

Jeg vil ikke være den afhængige type mere.

Mandag morgen tager jeg kun den frugt og kage med, jeg kan spise i kaffepauserne. Jeg tager ikke noget med, som Mike og jeg kan dele efter arbejdstid.

Jeg ringer ikke til Mike i løbet af dagen. Ubevidst rækker jeg ud efter telefonen af gammel vane, men beslutter mig for ikke at ringe. Mit humør svigter. Har svært ved at få vejret. Frygt. Jeg tænker på hans slanke krop, der kryber sammen i mine arme, på hans bagdel presset mod mit skød. Jeg bliver svimmel, har det som om jeg skal besvime.

Om aftenen går jeg en tur i parken for at få tiden til at gå. Et buskads er helt filtret ind i efeu og er næsten kvalt. Minder mig om Mikes greb om mine følelser. Jeg er uretfærdig. Han minder mere om kaprifolium.

Jeg har en klar følelse af øjeblik-

signaler

Mandag

Mine morgensko knirker, når jeg går hen over stuegulvet her til morgen. Et mønster af solpletter på soveværelsesgulvet. Den tunge følelse, man har efter at have sovet i for varmt vejr, drog mig stadig mod soveværelset.

Husker Mikes lysende øjne, hans sensuelle læber, hans næse, der altid giver mig lyst til at kysse den. Hans brystvorter gennem en våd T-shirt. Legende i vandet lækker brun og elegant som en havodder.

Jeg får ståpik af at tænke på ham.

En due leder efter frø i det tørre solsvedne græs foran huset. Duft af fyr og buksbom.

Tirsdag

Jeg kan lige så godt lade være med at narre mig selv. Det eneste vigtige, der er sket de sidste dage er, at jeg har gjort det forbi mellem Mike og mig, men jeg kan ikke holde op med at tænke på ham.

Mike er halvt thailænder. Han har en slank, muskuløs krop, smukke orientalske øjne og en sprudlende personlighed med masser af latter og en rap kæft. Når telefonen ringede, mens vi havde sex, snuppede han den før jeg kunne hindre det og sagde: Desværre Frank kan ikke komme til telefonen, he's thai-ed upp. Hans øjenbryn giver ham et ef-

Almindelig højde, brunt hår, blå øjne. Almindeligt udseende. Eksperimenterende. Synes om at prøve noget nyt. Sædvanligvis. Folk forveksler mig altid med andre. »Undskyld, men du ligner altså min nabo søn på en prik«, sagde en ældre herre til mig forleden.

Mike siger, han elsker mig, men han fortsætter med at have affærer ved siden af. Han møder dem i de højt besungne saunaer.

Søndag aften ringede jeg til Mike, Hans svarede.

Det var jeg ligeglad med. Affæren Mike/Hans er to år gammel. De er kun venner nu. Veninder. Da Mike mødte ham, var han slank, kunne minde om en ræv. Nu er han godt på vej til at blive teutonisk rund. Er ved at blive tyndhåret og taler en del om hårtransplantationer og toupeer. Han afskyr kamme.

Da Hans svarede i Mikes telefon, var Niels lige ankommet med hele sit udstyr for natten.

»Se hvem der kommer der, nu har jeg aldrig ...«, sagde Hans i telefonen, »han har hele sit læderudstyr med. Det ser ud til, Niels bliver der hele natten. Skal jeg få Mike til telefonen?«

Jeg sagde nej, takkede ham og lagde røret på.

Fra det øjeblik var min overbærenhed over for Mike slut.

ket – tyve minutter i seks – da det må være gået op for Mike, at jeg ikke kommer forbi, som jeg plejer. Jeg tror, Mike vil kontakte Hans. Hans vil prøve at overtale Mike til at ringe til mig hjemme.

I stedet vil det ende med, at Hans ringer.

»Hvorfor er du ikke ovre hos Mike?« vil han spørge. Og jeg vil fortælle ham, at jeg er færdig med Mike.

En rød setter følger mig gennem det meste af parken. En kvindelig jogger passerer mig. Tre cyklister kører forbi. To af dem er sexede, de smiler til mig, jeg vender mig om og kikker på deres bagdele og arbejdende lårmuskler, mens de kører bort fra mig.

Rastløs efter gåturen. Jeg går på sauna.

Saunaen

En duft af fyrretræ i damprummet. Skyggen knæler foran mig. Sved og en behagelig rislende følelse. Jeg vil ikke komme endnu. Jeg tar et brusebad og går ned ad gangen. I halvmørket i et af de små rum ser jeg en krop, som statuen af David. Jeg går nærmere og ser en utrolig stor pik i lysstrøben fra døren. For stor for mig. Jeg går videre. For enden af gangen en sort fyr, bygget som Herkules. Jeg smiler, og han trækker mig blidt ind i rummet. Han placerer mig, så han kan se os i spejlet, mens han boller mig.

En anden skygge i et andet rum. Han har en historie at fortælle, mens han leger med min pik. For år tilbage plejede større drenge at overfalde ham på en sti i et skovområde, når han var på vej hjem fra skole. To af de større drenge fangede ham og pressede ham mod jorden. En tredje trak hans bukser ned. De skiftedes til at lege med hans pik til han ikke kunne holde det tilbage længere. De tvang ham til at komme.

Et andet rum, en krølhåret yngling ligger på maven. Han har læderhalsbånd og jockstrap på. Ved siden af ham ligger et læderbælte. Han ser på mig over skulderen. Halvt bedende, halvt frygtsomt. En hårlok er faldet ned over øjnene og får ham til at se sårbar ud. Jeg går ind i rummet, låser døren og samler bæltet op. Musklerne i hans balder bliver stramme. Han sænker hovedet. Venter.

I omklædningsrummet. En muskuløs fyr smiler til mig. Han er blind på det ene øje.

»Ser ud som om alle går nu«, siger jeg.

»Kun de bedste«, svarer han, »og

de efterladte vil begræde de bortgangne.« Han blinker med det raske øje og går.

Han er i militæruniform.

Udenfor en varm morgen. En skrutrygget bleg måne og en glødende solopgang.

Hjemme hilser jeg på Kurt, naboen med ølvommen.

Han sidder foran huset og beklager sig allerede over varmen. Jeg hører Margit gennem døren. Kurt og Margit skændes igen. Sved og argumenter.

Der er besked på min telefonsvarer. Rosa har ringet. Rosa? Det må være forkert nummer. Hans har ringet. 7 i går aftes.

Hans havde ringet! Jeg havde ret.

Søndag

Jeg var kommet gennem en uge uden Mike.

Jeg går på sauna igen. Jeg ser Mikes cykel udenfor. Stiller min ved siden af og går ind.

For enden af den lange, mørke gang ser jeg Mike. Han er så yndefuld som en hind. Han minder mig om Bambi. Jeg kan ikke modstå den fuldendte skabning.

Jeg sidder på en bænk i halvmørket nær mørkerummet. Mike kommer ud fra mørket og sætter sig på bænken. Jeg flytter hen mod ham. Det går langsomt op for ham, hvem jeg er. Han flytter sig ikke. Vi stirrer på hinanden i det utilstrækkelige lys.

Han rækker hånden frem. Mine fingre flettet med hans. Kærtegn. Stilhed. En hvisken: »Lad os finde et rum et eller andet sted«, siger han. Jeg modstår trangen til at le. Af lettelse, glæde. Mike trækker af med mig. Vi går ind i rum ti.

»Jeg troede, du var træt af mig«, siger jeg, »at det var dig og Niels nu. Jeg ville ikke gøre dig ondt.«

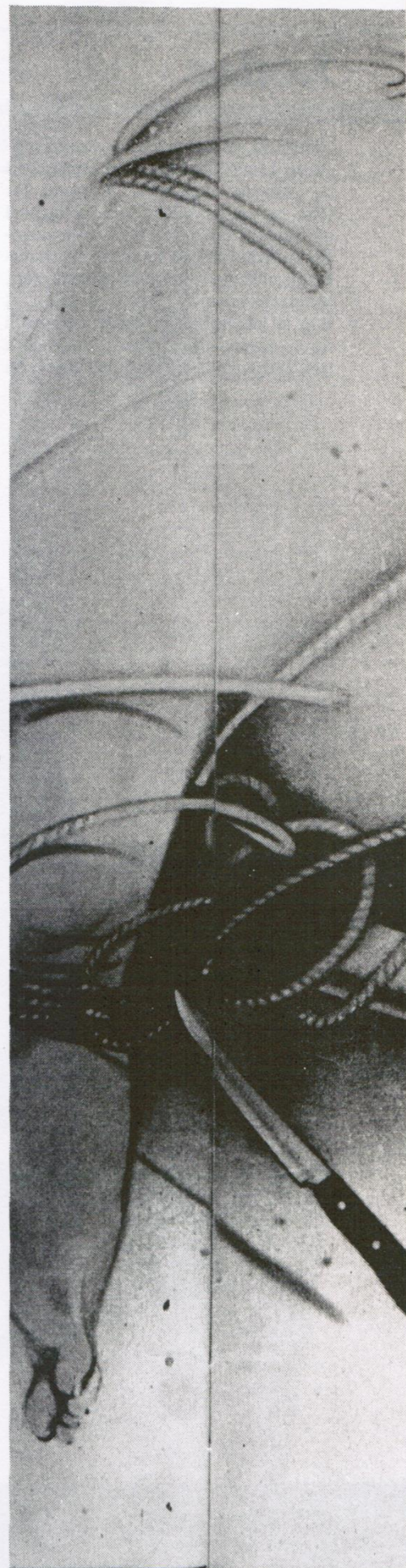
Endelig siger han noget, stemmen dirrer ukontrolabelt. »Jeg vil gerne have, det gør ondt«, siger han.

Jeg havde aldrig forstået det.

Hjemme hos Mike. Jeg leder ham, min hånd fast på hans skulder, gennem entreen ind i soveværelset. Benene ryster under ham, han kan knapt gå. Han rækker mig et reb gemt inde i skabet. Tyndt, hårdt reb, der vil skære ind i håndled og anker. Jeg binder ham med spredte arme og ben til sengen og stopper nogle puder ind under ham, så baldernes runding bliver fremhævet. Jeg tar mit bælte af og svinger det i luften.

Ved den første lette berøring af bæltet, skælver hele hans krop.

Frank Monroe

Leder

Vi mener, at der er ved at ske en ændring i forholdet mellem kærlighed og seksuel frigørelse. Engang for ikke så længe siden var kærlighed en oldsag, borgerlig og begrænsende, besidderisk i forhold til seksualiteten, der var symbolet på friheden, eksperimenterne og fremtiden. I dag er kærligheden vendt tilbage, i film, i bøger og debatter, både som det, der varer til døden og skiller, og

som jalousi, og engagement i den anden. Denne debat ville vi gerne deltage i. Og hvordan kunne vi gøre det?

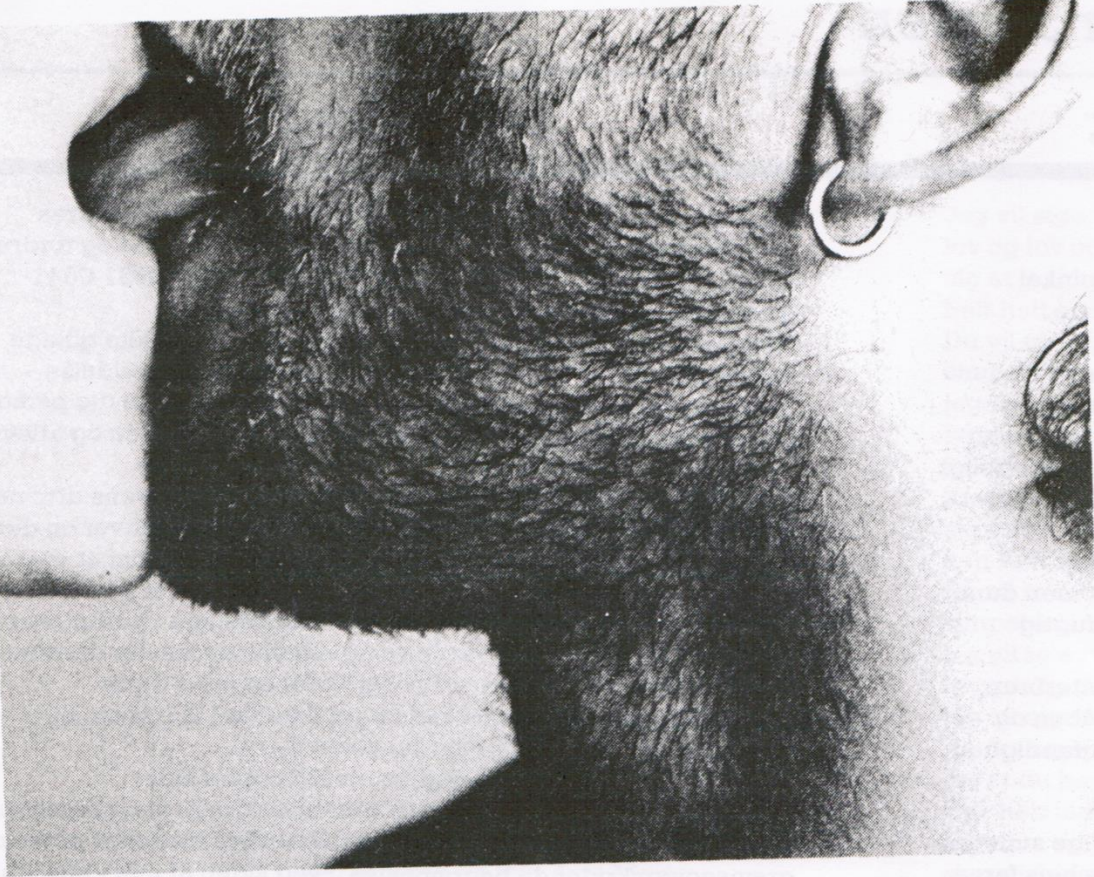
Ikke noget med objektive rapporter eller en sociologisk vifte om kærlighedens mulighedsbetingelser i det senkapitalistiske samfund. I stedet forestillede vi os et nummer, der foruden brede artikler skulle rumme mange små bidrag, som

hver beskrev et hjørne af kærligheden i dag, og tilsammen kunne give et kaleidoskopisk indtryk af den.

Bidragene skulle brede sig over mange forskellige genrer; det kunne være personlige beretninger, fiktion, strøtanker, rapporter eller biografier, indfald og udfald. Og det samlede resultat ser du her.

Redaktionen

Billet

Du skal være
høj og frodig
men lille og spinkel
dit hår skal være
mærkt og glat
og de lyse krøller
skal give dit ansigt
omgivelser som gør det
spændende utilgængeligt
åbent tillidsfuldt og lyst

Din hud
skal være glat men dunet
sart stærk ru fugtig
og farven
solhvid alabasterbrun
rødmende af åben og
uforfærdet blufærdighed

Dine øjenbryn
fint buskede lige svungne
over dine øjne hvis farve
absolut må være
blå med et grønt skær
af gråt der netop overskrider
grænsen til brunt

Og næsen elskede næsen
Fusiyama
men buet som Romerrigets forfald
og streng i sin græske
pandeforlængelse

De smalle næsebors
runde trekanten
skal fattet vibrere når du
kærtegner mig med dine
slanke brede bløde kraftige
hænder med de lange korte
negle og mine
hænder finder
dine bryster som skal være
fyldigt spæde
spændstigt hængende
med store brune
lyserøde spidse små
vorter

Og din krop
med dine drengesmalle
brede hofter og
glatte men rynkede
fødselsmærkede jomfruelige
mave
skal give sig hen til mig
i et spil hvor vi begge
aktivt appellerer
til mit initiativ og du
giver dig hen i
erobringen af mig som
er for svag
til ikke at vise min styrke

Og dit skød
stramt modtagende
blødt protesterende
villigt åbnende sig på skrømt
i forbeholden og munter
sugende betingelsesløs
grænseoverskridende begrænselse

Og du
skal være klogere end jeg
og så dum at du
aldrig opdager hvordan
jeg skjuler mine fejl
som du gennemskuer
og derfor elsker
din intelligens skal
kunne sætte mig til vægs
og udtrykke den fælles afmagt
overfor indsigten
og du
skal kunne forklare
hvorfor vi ikke behøver
at forstå hvorfor

Er du en drømmepige
som jeg ved eksisterer
og derfor har opgivet
håbet om at møde
så skriv

Kun fotosvar besvares
diskretion gives og fordres
billet mrk 060631-0641

(Hold dig nu ikke tilbage
fordi denne meddelelse
ikke er rettet til dig personlig
skrevet i hånden og afleveret
på din adresse
offentliggørelsens utroværdighed
kan ramme enhver og derfor
beder jeg dig om at svare privat
og lade svaret overbringe ved et bud
som jeg kan ombringe efter modtagelse
så alle andre der drømmer
den samme drøm
ikke skal få nys om os

Eller kom selv
og sæt dig i al hemmelighed
åbenlyst fortroligt provokerende
ved siden af mig i bussen
på bænken og i teatret
og ved bordet i restauranten
hvor jeg hver gang anspændt
håbende ved
at du udebliver som aftalt

Mød mig i en stadig afsked med
et samvær af savn og glæde
hvor du kan hente tryghed
fordi du ikke behøver den
og hvor du
som barnløs mor
kan regne med støtte
hinsides ethvert ansvar

Vær blot forberedt på
en mistroisk åbenhjertighed
og en angst som du hverken
kan se eller komme uden om
at bevise mine reelle hensigter
påhviler dig
men lykkes det kan du forvente
et bekendtskab hvis flygtighed
vil vare hele livet)

*Fra digtsamlingen Mand Mand
Modtryk 1979*

Forelsket

Landet som jeg bor i glider
grønne forbi.

Jeg kan se til begge sider
jævne folk der slider

vinker op til mig i toget

får min sympati

de kan ikke vide noget

om hvorfor jeg griner fjoget:

Jeg er varm på min Ann-Mari

og jeg føler mig rank og fri

vejen til hende var kroget og lang

og det er den første gang!

Om en cirka fire timer

møder jeg min skat

og hvis ikke jeg besvimer

trykker jeg så klokken kimer.

Du vil træde ud i skyggen

spinde som en kat

du vil gerne kløs på ryggen

det er bare lykken!

Jeg er varm på min Ann-Mari

og jeg føler mig rank og fri

sjælen synger en gammel sang

men nu er det første gang!

Først så vil jeg kysse øjet

på min Ann-Mari

snakke om hvad vi har døjet

siden smide tøjet.

Hun vil glide ned i sengen

som jeg ligger i

jeg vil blive lissom drengen

lege skjul på engen!

Jeg er varm på min Ann-Mari

og jeg føler mig rank og fri

glemt er fremtidens tvivl og tvang

det er igen den første gang!

Jeg vil sige: kære gi mig

lov og lov og lov

sig at du kan li og li mig

helt helt inde i dig!

Du vil ta mig li på ordet

simpel følsom grov

jeg vil ta en tørn ved roret

lægge dig på boret

jeg vil sige: kære gi mig

lov og lov og lov

sig at du kan li og li mig

helt helt inde i dig!

Du vil ta mig li på ordet

simpel følsom grov

jeg vil ta en tørn ved roret

lægge dig på bordet

jeg vil sige: kære gi mig

lov og lov og lov

sig at du kan li og li mig

helt helt inde i dig!

Du vil ta mig li på ordet

simpel følsom grov

jeg vil ta en tørn ved roret

lægge dig på bordet

det er første gang

det er første gang

sig du elsker

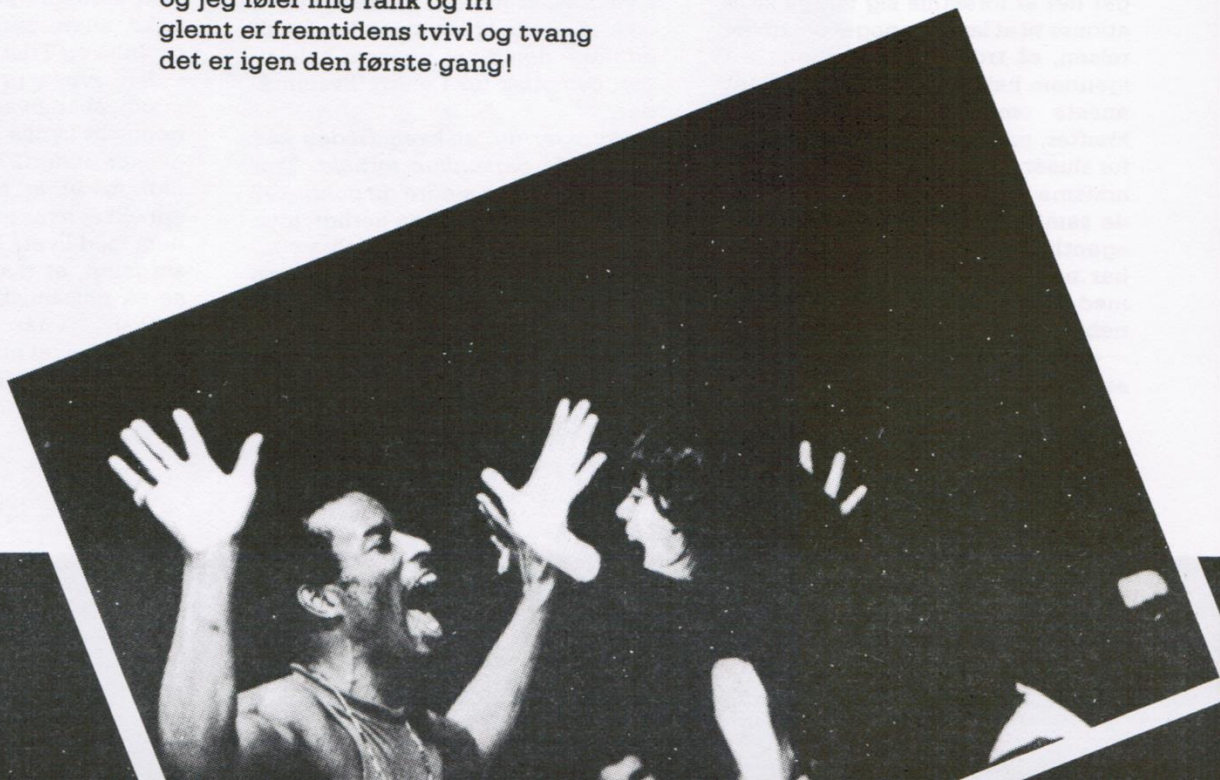
jeg elsker du elsker

sig du elsker

jeg elsker du elsker

du du

di du!

Om kærlighed

(uddrag af interview i Danmarks Radio ved Annette Johansen. Båndudskrift i mild redaktion.)

– *Kærligheden, følelserne, forelskelsen som det område, der ikke lader sig rationalisere og kontrollere, hvad siger de forestillinger dig?*

SH: Indtil nu er kærligheden jo et af de få områder, som bureaukrati og statsmagt ikke har forsøgt at få indflydelse på. Det er jo også et af de få områder, som man i folketinget aldrig har foreslået beskattet. Alene det viser jo, at man har opgivet at kontrollere det. – Det er en undergrundsværden. I en vis forstand minder den jo også derved om det som kunst er – og man kan også påstå, det er en af de få kunstarter, som alle har – eller burde kunne have – talent for. Men som med alle andre talenter kræver det opdyrking, meget tid og høj bevidsthed. Jeg synes, det er meget sørgeligt, at man kan gå så længe i skole i Danmark og opnå at vide så lidt om kærlighed, for det er jo i hvert tilfælde det eneste, vi allesammen bliver udsat for – enten manglen på det eller større eller mindre doser af det.

Men kraften, der ligger i kærligheden forekommer mig en gang imellem at være den eneste kraft på det individuelle plan, der kan slå fra sig over for, hvad man kan kalde de tyngende magter fra samfundet, fra vedtægterne, fra de forskellige moralkodeks – og jeg tror, at på samme måde som børn og dyreunger bruger det at forestille sig farlige situationer til at lære sig noget om tilværelsen, så tror jeg, at kærligheden igennem hele livet, måske som det eneste område, kan befri nogle kræfter, som har ligget skjult, åbne for sluser i fantasien, lade noget anarkisme sive ind i det meget lukkede samfundsmønster, som vores jo egentlig er. Den erotiske kærlighed har nogle meget farlige, men i og med at de er farlige, også meget banebrydende egenskaber.

– *Banebrydende hvordan? Nu sagde du før, at kærligheden kan slå*

fra sig.

SH: En mængde livsmønstre har jo en ulykkelig tilbøjelighed til at sande til blot man er lidt over tyve år. Som om de var skabt af Vorherre eller en følge af naturlovene. Jeg ved fra mit eget liv, at de gange, jeg virkelig har kunnet ændre på de ting, som jeg oplevede som »naturlige«, i den forstand, at de f.eks. var rettigheder, jeg havde, selv om jeg intellektuelt godt kunne se, de var urimelige, så skal der noget til, for at min krop også synes det – og kan hovedet godt være forud for kroppen, så kan kroppen omvendt også godt være forud for hovedet, sådan at tanker, man egentlig ikke før har tænkt, opstår i kraft af følelser, man oplever i ekstreme situationer, det kan f.eks. netop være en stor kærlighed, hvor et menneske bliver opfattet som en totalitet af en. Og jeg mener, når jeg siger en erotisk kærlighed, at det er en kærlighed, der kommer kompasset rundt. Ikke at den er fikseret på det seksuelle, men at det seksuelle også er fuldtønde med. Jeg tror ikke på en kærlighed, hvor det seksuelle ikke gennemstråler det øvrige.

Jeg mener også, fra erfaringer hos andre og mig selv, at man også er i stand til at opleve, at politiske og samfundsmæssige sammenhænge, f.eks. arbejdsforhold, ja, sågar opfattelsen af hvad penge er, kan ændre sig p.gr. a. en meget stærk følelse, en meget kraftig lidenskab eller en besættelse, fordi en gennemlevet besættelse har tilbøjelighed til ikke at kunne holde sig inden for sit område, den siver ligesom hele tiden osmotisk ud i andre livsområder.

– *Nu siger du, at kærligheden kan ændre de personlige forhold. Tror du også, at den ændre de politiske?*

SH: Ja, det ville jo være herligt, men det ser det jo ikke umiddelbart ud til. Alle har været forelsket, men verden ser jo stadigvæk ud som om det aldrig har fundet sted. Vi tror øjensynlig mere på hverdagens trivielle erfaringer end på de glimt af

genialitet, vi har oplevet. Det er det nok også sådan som den italienske kultursociolog Francesco Alberoni har sagt, at »forelskelsen er en revolutionær bevægelse mellem to.« Og den er det nok kun yderst sjældent mellem flere.

– *Hvis du lige nu og her skal give et bud på kærligheden – hvad er den så?*

SH: Hvor en mand selvfølgelig meget ofte søger det kvindelige hos en kvinde og en kvinde det mandlige hos en mand, så tror jeg alligevel ikke, at et lykkeligt og meget lige kærlighedsforhold kan praktiseres uden at manden f.eks. har denne kvindelige side i sig selv også, at han altså er denne anima bevidst for nu at bruge Jungs varemærke. Hvis denne »fremmede« side ikke er åbenbar for en selv, så vil man nemlig blive *urimelig* tiltrukket af den uden for sig selv, men dernæst også – af mangel på forståelse – være alvorlig angst for at den skal røvrønde en.

Jeg er sikker på, at et menneske, der ikke er kommet ret langt i selvforståelse, aldrig vil kunne blive en virkelig god elsker eller elskerinde. Det er jo et meget stort krav at stille og det medfører jo, at de fleste af os er bedre elskere og elskerinder i en senere livsfase end den man normalt forbinder med de store kærlighedshandlinger. Her er nogen skævheder, men egentlig også noget tragisk som utvivlsomt har med vores kultur at gøre, vores måde at leve vores liv på. Hvorfor skulle vi f.eks. ellers dyrke par som Romeo og Julie og Tristan og Isolde?

Jeg synes groft sagt, de fleste mennesker over 27 sander til. Til gengæld synes jeg, de fleste mennesker under 27 ved alt for lidt. På den måde er der jo kun en lille sprække, hvor man kan slippe igennem med livet i behold. Og det er jo sørgeligt, at man kan komme til at se så pessimistisk på menneskets praksis, når udgangspunktet egentlig er, at man så optimistisk på dets forudsætninger.

Digte

Du læner dig tilbage
og lukker min mund med sprøde kærtegn
sætter ulvetænder i min hals
der hvor den næsten møder skulderen
dunene i din nakke lugter af sol
og renslikket kattedekning
så jeg bliver åndeløs
og min livmoder vender sig af fryd

Du bryder grænser hos mig
grænser der ligger dybere
end den inderste zone
som jeg eller troede jeg kendte
kravet om tæthed bliver altfortærende
tager fat i min elastikrygsøjle
trækker den ud i en bue
slipper så
så hele sjælen dirrer

Sommersøndagsolskinsaften
husenes mangefarvede tage
er skåret ud af den blegblå himmels krystal
du ser op
sender mørke øjne tværs over bordet
besættelser tager ingen forbehold
græsset kilder og laver mønstrer
på min ryg
og bagsiden af mit lår

Vores sansers erotiske nærkamp
er en nydelse
hvis dimensioners utallighed
gør den uendelig

Det er ikke for at trænge mig på
men jeg kunne godt tænke mig at vide
hvem der har givet dig lov til
at optræde for mit indre øje
24 timer i døgnet
Du er der hele tiden spillende forskellige roller
Du er der når jeg vågner
spiser læser tænker
når jeg lever
Ikke engang når jeg sover lader du mig i fred
Så er du der også
og går surrealistisk søvngængerang
over skærmen
Så er det jeg gerne vil vide
hvem der har givet dig lov til
at være der hele tiden
Hvem har ansat dig
som fulltime skuespiller
på mit indre teater
Hvis jeg på noget tidspunkt
har antydnet noget i den retning
ønskede jeg at se dig i en birolle
ikke som hovedperson

Om elskov

Forbud kan være forskellige fra miljø til miljø, fra familie til familie, og derfor også fra enkelt-menneske til enkelt-menneske. Men disse forbud er kun forbud i den udstrækning, vi selv, hvert enkelt menneske, tillader dem indflydelse på os. Dette er vigtigt at fastholde i vore liv, ja nødvendigt, om vi skal have et liv!

Nogle forbyder sig selv at tale åbent om åndelige sager. Andre om kødelige. Nogle tillader sig selv at tale frit om sådanne ting, men forbyder samtidig sig selv at gøre dem. Nogle af dem, der taler mest åbent og højest, er undertiden blandt dem, der gør mindst, – hvorfor?

Det hedder sig, at i begyndelsen var ordet, men måske var begyndelsen i virkeligheden *handling*? *Brudet* med vore indbyggede forbud? Kan vi bryde? Hvordan?

Men emnet var *elskov*. Jeg kan bedst nærme mig det ved at fortælle jer om M.

For nogle år siden tog jeg omkring 1. december til et kursus i voksenpædagogik. Det foregik fredag aften fra kl. 18 til 22 og lørdag fra kl. 9 til 16/17 stykker, og strakte sig over to på hinanden følgende uger.

Da vi fredag aften skulle tage hver til sit, kom en pige hen til mig og spurgte, om ikke jeg skulle til nabobyen. Det skulle jeg netop, for der boede jeg. Om hun så måtte køre med? Og det måtte hun naturligvis gerne. Vi kørte. Vi talte godt sammen om aftenens forløb, – og om hinanden. Vi kørte længe og nærmede os min by, så jeg spurgte hende, hvor det var, hun ville sættes af. Jeg

blev da klar over, at det i virkeligheden var i den by, vi lige kom fra, 15-20 km fra, hvor vi nu befandt os. Hun skulle bo i et tomt, for lejligheden lånt hus i kursusbyen, beliggende ved en anden udfaldsvej, end den jeg havde brugt. Jeg spurgte nu forsigtigt, om hun havde lyst til en kop aftenkaffe, inden jeg kørte hende »hjem«, idet jeg også fortalte hende/havde fortalt hende, at jeg boede alene i en lille lejlighed. Hun ville gerne have kaffe, så det fik vi – og en fortsat meget god samtale om mange menneskelige forhold. Det blev sent, og jeg tilbød hende at rede op til hende i min stue. Hun sagde ja tak, og vi fik arrangeret det. Vi fik børstet tænder osv., og så skete det. Jeg brød *forbudet*. Jeg spurgte hende, om jeg måtte komme ind til hende. Det var for mig noget meget dristigt. Jeg havde ikke et øjeblik før tænkt på den mulighed, og da jeg spurgte var jeg enormt bange. Sæt nu hun blev ked af det, vred, bange, gik? Hun sagde: Ja. Uden mange ord fandt vi hinanden i en inderlighed og intensitet, som bragte os til at flyve, og næste morgen vågnede vi op sammen, mere udhvilede på sjæl og legeme, end nogen af os havde været længe.

Vi var begge ensomme efter skilsmisse, havde gået meget alene med vore selvopgør og længsler. Nu mødtes vi i det mest fuldkomne samvær – og samværd!

Lørdag aften fulgte M. med mig hjem og blev hos mig til søndag eftermiddag, da jeg fulgte hende gennem byens gader til hendes tog, for

der var jo kørselsforbud om søndagen. Og det var godt at gå der, sammen. Vi var i stand til at tie, fordybe os i vore egne gøremål uden at forstyrre hinanden, og vi var i stand til at mødes, give og modtage uden forbehold overhovedet. En nat hviskede hun til mig: Du er en dejlig mand, Helge. Hvad smukkere kan en dejlig mand høre af en dejlig kvindes mund?

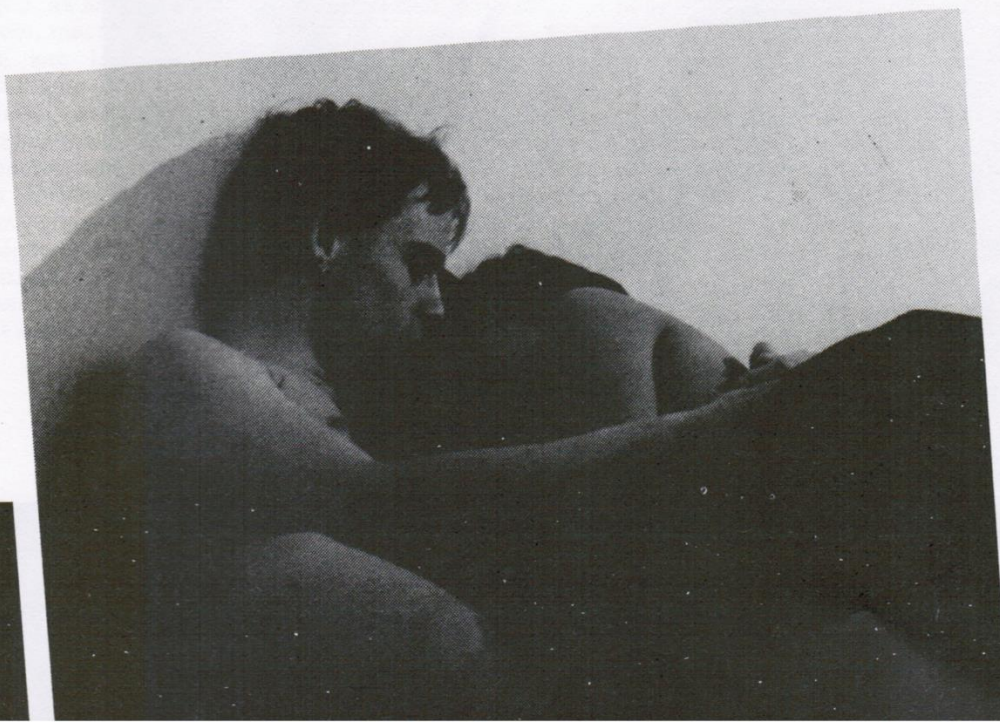
Næste week-end hentede jeg M., og vi fulgte til kurset og tog derfra hjem til mig, hvor et nyt dejligt fuldkomment samvær blev realiseret, læsning, arbejde, gensidig oplæsning, musik og stilhed. Det var uendeligt smukt.

Vi fortsatte vor kontakt i en måned. Så skiltes vi, fordi vi måtte prioritere. En nat spurgte M. mig: Helge, er du stærk eller svag? Jeg kunne ikke svare. M. fortalte mig, at hun behøvede en stærk man, og jeg nåede til den erkendelse, at jeg var svag. Det var svært, men det var også smukt.

Siden har denne, den smukkeste og rene kærlighedsoplevelse jeg har haft, været det værktøj, der gjorde mig stærkere, så stærk, at jeg i dag stadig tør tro på mig selv og på kærligheden og på min egen dømmekraft og livgivende mulighed.

Og det er, hvad jeg ved om *elskov*: Den kan helbrede dine sår og din angst, hvis du selv tør være stærk nok, og nænsom nok, – og hvis du ikke er stærk nok, kan du lære det, – gennem oplevelsens pædagogik!

Og størst af alt er? *kær lighed*!

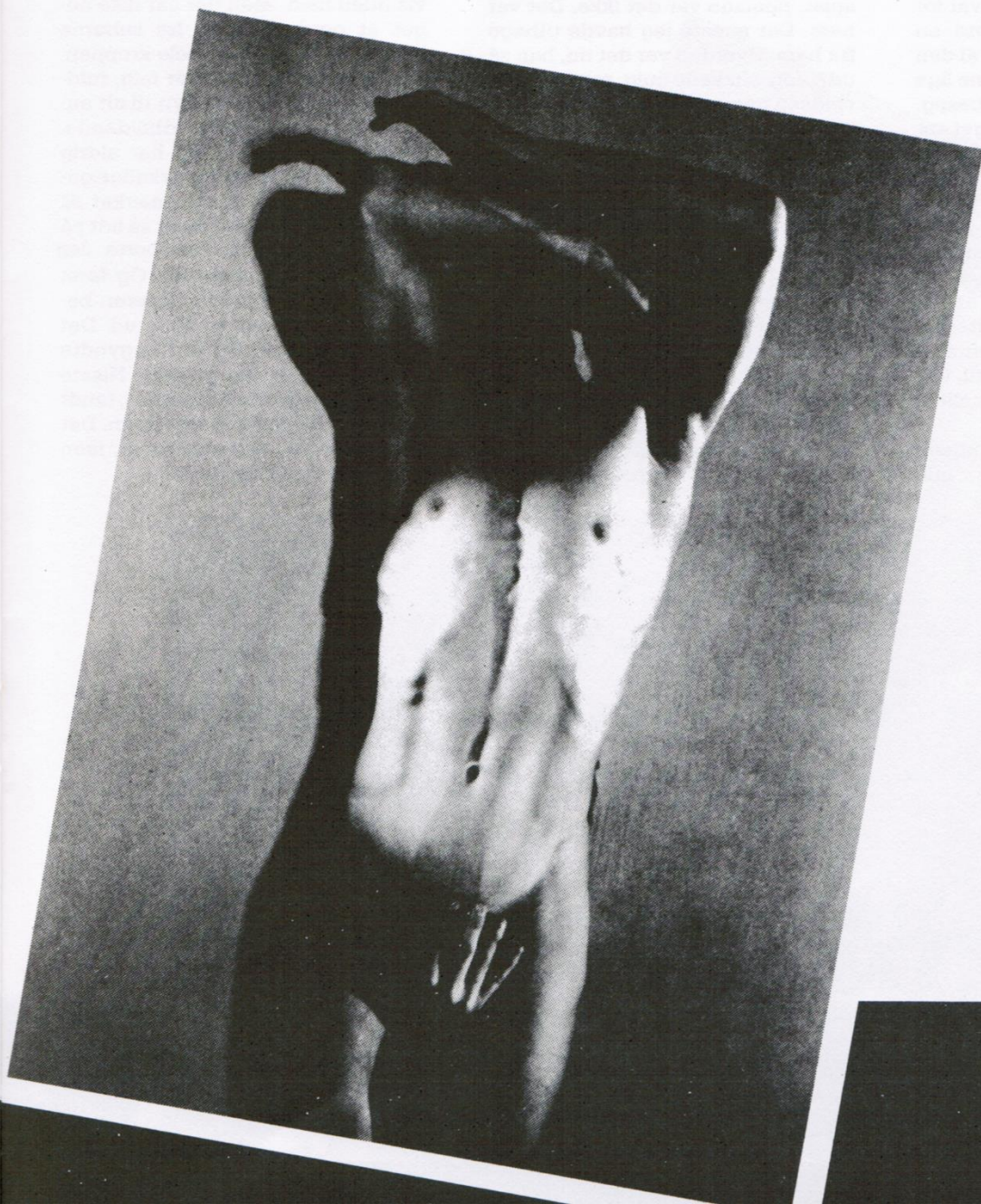
Det lange blik

Den, der kender det lange blik, i tavshed, i et halvmørke, som henførelsen breder ud omkring alle ting og mennesker, når kun den elskede kvindes øjne ser på os og vi i dem erkender, hvordan vi erkendes, i et tidsøjeblik, rumøjeblik, der var utåleligt, besad det ikke samtidig den yderste lethed, i alvorens smit: han har forladt den blot mandlige orgasme, helt og holdent tilbyttet sig kvinden og følgelig det kærlighedsrum i sig, der ikke bor i de mandlige højdepunkters korte ekstaser, men kun i »det hendøende« ja, som end ikke behøver koitus som nøgle og til hver en tid er et kvindeligt rum. Men manden kan ikke dvæle der længe. Der findes kærlighed, der begynder med det lange, store blik,

smelter helt sammen med det på sit højdepunkt og går til på det. Stor musik kan synge med om det; også situationen i anden akt af Tristan hører hjemme her, det ubevægelige blik næsten uden berøring. Det er ligeså lidt en tugtig erstatning eller »antydning« af samleje som den sammensmeltende øjebliksduet er det i musikken. Men det ville være mere sandt, hvis også Tristan derpå forlod Isolde, dette slet ikke underjordiske, men meget højtliggende og afsidesliggende venusbjerg, hvor kun den elskende kvinde fortsat kan ånde, hvor kun kvinden kan elske med en helt uformørket, men også ugennemtrængende beruselses store øje. Manden ser efter kort tid fejt til siden, medmindre han i

denne tavshed uden vinduer søger rummet for alt det vigtige, der er dybt og påtrængende for ham, således at han kan blive der. Sjældent har utroskab og højeste troskab indgået en mere skrækkelig forbindelse i samme akt; den mandlige kærlighed slukkes let i kun-kærlighed, som for kvinden er det hele. Ikke over for den umættelig seksuelle, men over for den umættelig erotiske kvinde falder den rigtige mand igennem. Han klarer sig over for hende, hvis en sådan kvindes væsen er meget nært beslægtet med kunst.

Fra »Spor« af Ernst Bloch, Tiderne Skifter 1984. Oversat af Henning Goldbæk, Henning Vangsgaard og Herbert Zeichner.

Støvsugereren

Jeg skulle alligevel have spurgt ham, hvad han hed.

Han var allerede halvvejs ude af parken, inden jeg fik knappet bukserne. Måske kom han fra provinsen. Der var efterårsferie nu, og mange turister. Selv havde jeg gået rundt i flere dage og kedet mig. Jeg havde lige undgået et familiebesøg fra Jylland. De ville ellers komme med en støvsuger, som de mente faldt på et tørt sted. Det havde min søster sagt i telefonen. Men det var rigtigt, at jeg havde et tørt sted i mig selv. Faktisk altid. Til daglig blev det dulmet af skrumlende busser og tog, arbejdsrutine, i week-enden af mad og vin. Men en hel uge. Så vokser det.

Spændingen og ophidselsen ved jagten og de anonyme knald var for nedadgående. Med andre ord en halvgammel frustreret bøsse af den mest ordinære slags. Jeg kunne lige så godt have haft familien på besøg, så havde jeg i det mindste noget andet end mig selv at give skylden.

En støvsuger. De første dage gik med at se »alle« de film, jeg havde skudt siden sommerferien. Mens jeg så dem, blev jeg distraheret af alt, især sult, eller træthed, eller rastløshed. Det mindede om at rejse. De første dage er det så irriterende at sidde i et tog, stå i kø, vente på en øl. Derefter lader man stå til. Udvikler en slags svømmehud mellem tærerne.

En støvsuger. Den forpulede støvsuger blev ved at spøge i min

hjerne. Lige i øjeblikket kan jeg ikke forestille mig noget mere ligegyldigt end om jeg har en støvsuger eller ej. Måske var det, fordi det trængte til at blive gjort rent derhjemme. Også her havde jeg ladet stå til.

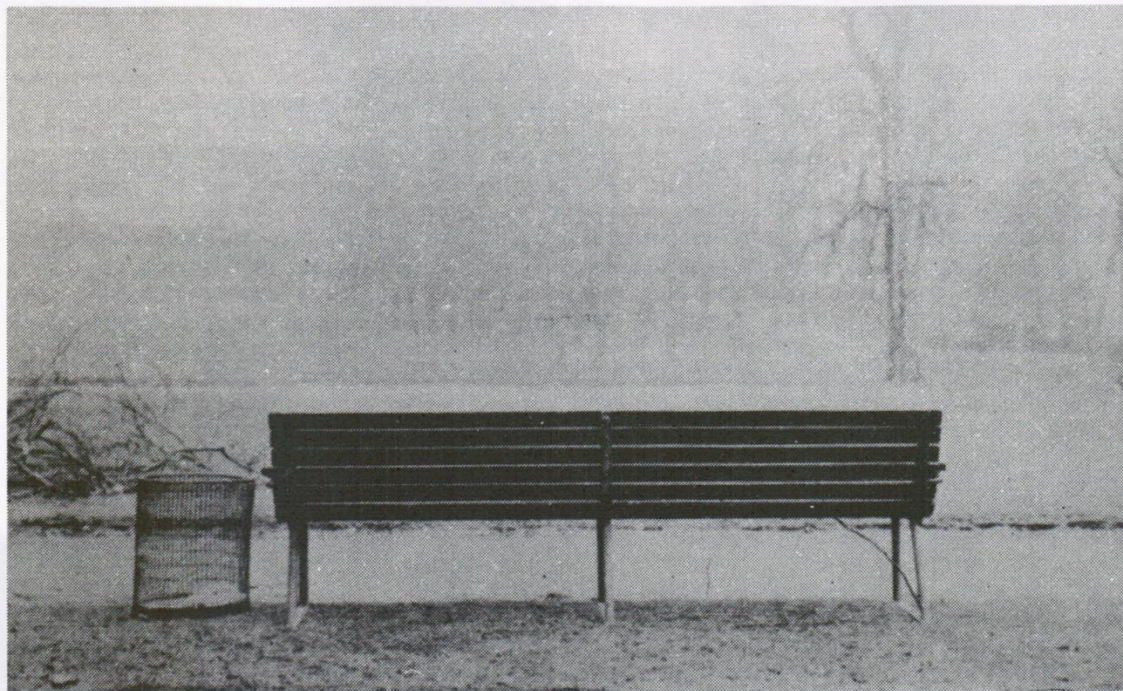
Og nu stod jeg her i parken med sæd mellem fingrene. Det var allerede blevet koldt og klistret. Men jeg blev aldrig klogere. Jeg glemte altid papirlommeterklæderne. Det var først, når jeg skulle bruge dem, jeg tænkte på det. Når det var for sent. Græsset var for kort og fyldt med jord. Jeg resignerede og gned den sidste fugtighed af i bukserne.

Der kom en lugt fra læberne, som ikke plejede at være der; den stammede ikke fra noget, jeg havde spist, pomade var det ikke. Det var ham. Det eneste jeg havde tilbage fra ham. Hvordan var det nu, han så ud? Jeg slikkede mig med tunge-spidsen hen over det bagerste af læberne, mens jeg satte mig på en bænk, men op igen, den var fugtig. Hvad var det nu, det var? Pludselig slog det mig. Kongen af Danmark. Et rødt bolche. Det havde jeg første gang stiftet bekendtskab med som dreng. Jeg viste landbetjenten vej til naboen. Som tak fik jeg lov til at prøve hans kasket, og idet han kørte, sagde han: »Og så skal du have sådan et fint stykke.« Nu gik jeg ned til den nærmeste døgnkiosk, for at købe en hel pose. Til min overraskelse fandtes det i store mængder. En lang periode, i tresserne, fandtes

det kun i lidt gamle butikker, men nu var tiden inde til Kongen af Danmark.

Hvad nu? Det var for sent at nå det sidste S-tog og for tidligt at gå hjem. Det kunne alligevel være rart med en støvsuger. På bar? Hvorfor ikke, på den anden side ... Jeg spiste et bolche mere og gik videre. Byen virkede helt mennesketom. Egentlig var jeg lidt euforisk over at have sikret min gave længe endnu. Den havde ført mig vidt omkring, langt væk fra byen, ud over den horisont, der blev tydelig igen, og langt ned i barndommen. Jeg var i et rummeligt paradis. En hel verden.

De næste dage gik jeg i parken dag og nat, jeg gik lange kilometre i den retning, han var gået, naturligvis uden held. Men der var ikke noget at gøre. Smagen fra læberne havde bredt sig ned i hele kroppen, den havde oversvømmet mig, fuldstændig. Og uden hensyn til alt andet. Den var fanatisk. Udholdende. Pervers opfindsom. Jeg har aldrig før set så mange små mærkelige gader i København før, bemærket så mange ansigter før. Tænkt så lidt på tørre steder. For det var borte. Jeg var en oversvømmet eng. Og først langsomt, langt inde i vinteren begyndte oplevelsen at ebbe ud. Det trak sig tilbage. Og jeg begyndte igen at se det, jeg plejede. Næste forår, da jeg gjorde hovedrent, fandt jeg en brun pose under sengen. Det var bolcherne. Jeg smagte et, men smagen var næsten borte.

En dag på gaden

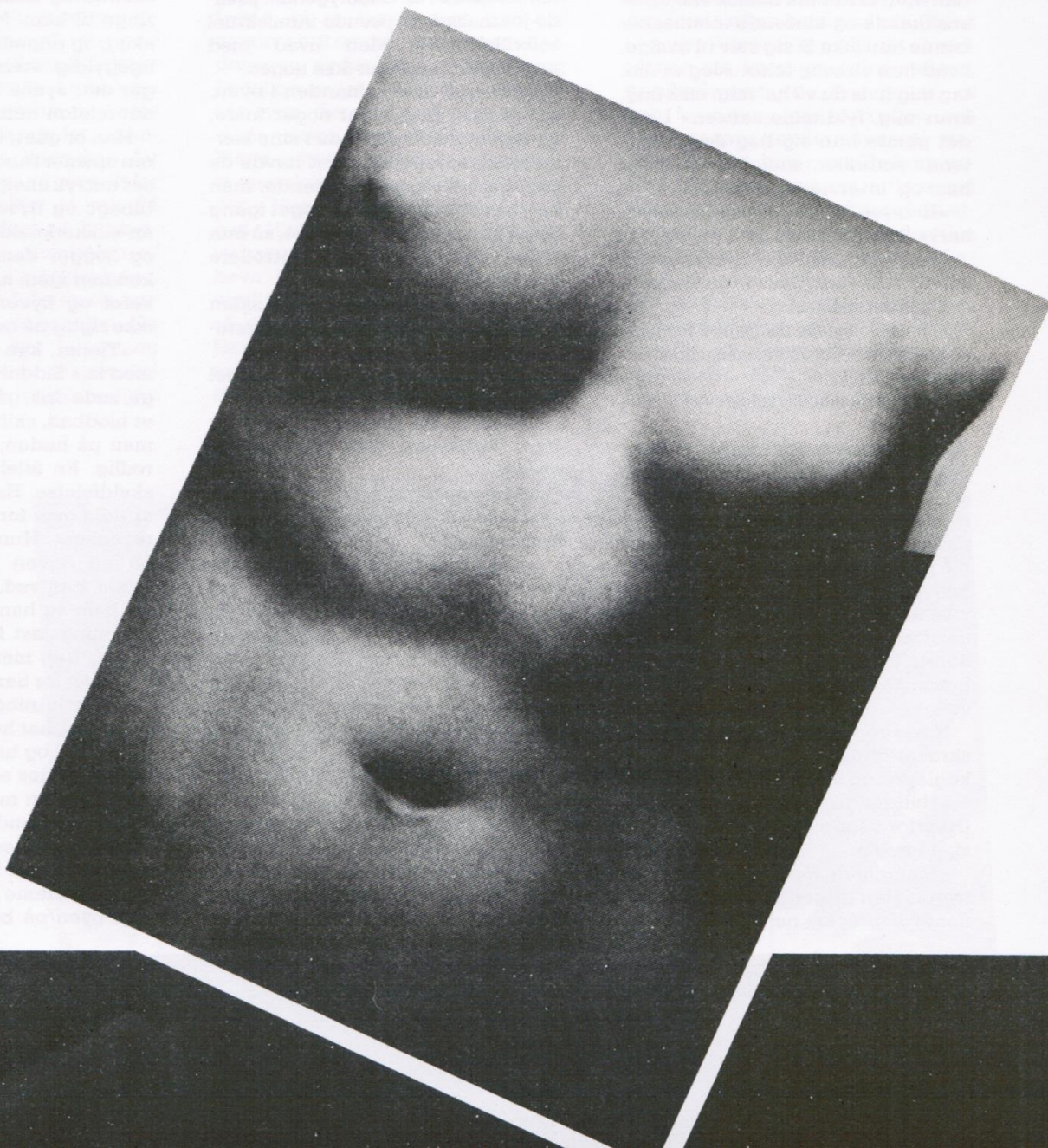
En dag på gaden rørte det mig pludselig, at alle gik der og prisgav sig selv. Alle virkede nøgne og alle virkede stærkt belyste. Også jeg selv. På det sted, hvor jeg stod, var der plantet træer med en lille afstand mellem hvert – og deres kroner blæste op, raslende og køligt over os, som om de sagde: Vi er gratis. Det har jeg også set hos dig min elskede, når du danser – og jo mere jeg lader dig være jo nærmere kommer du mig.

Den dag på gaden forstod jeg, at alle var gået ud i deres fulde skrøbelighed, totalprisgivet livet der på gaden. Mange vidste det måske ikke – men jeg så det og forstod det. Derfor er gaden et vidunderligt sted. Mere utrolig end de fleste tror

og farlig på en helt anden måde end de fleste siger. Træerne over os blæste og intimiteten i det hele rørte mig dybt og gjorde mig genert; men ikke mere end at jeg sagtens kunne klare at se på dem omkring mig; deres lysende hud – øjnene der sitrende og skinnende optog synene af de andre i sig – sårbarheden og underet i det.

Og så ser jeg dig danse med dine fligede vinger. Vift dem højt og vift dem dybt. Jeg lægger mig i skyggerne under dine bryster og prøver at komme tættere på en form for erindring, der bliver ved med at vågne i mig – hvad er det for en erindring? Det ligger på en afstand af mig – for langt væk til at læse som en side i en bog – meget længere væk end det.

Det berører mig, som hvis en sky fra himlen forlængede sig, gjorde sig spids, rakte ned og berørte min ryg et kort sekund en dag på gaden. Jeg vender mig og der er ingen. Men en dag, når jeg har glemt det berøres jeg igen på den samme måde. Og jeg kan intet gøre for at forhindre eller fremskynde det. Kun modtage den erindring, hvis den melder sig. Og lade begivenhederne omkring mig drukne sig i tiden. Jeg ser det samme ske i dit ansigt, når du danser – på en måde ser jeg det i alle kvinders ansigter – fuldstændig nøgent og tydeligt, men de færreste kan læse det, som man læser en side i en bog. Og for at forstærke min erindring vifter jeg, som du, mine fligede vinger højt og dybt.

Hus ved Silkeborg søerne

Efter mødet med psykoanalytikeren sidder hun tilbage med en underlig tom fornemmelse i kroppen. Solen bager på hendes nøgne arme. Ved bordet over for hende sidder en ung solbrun pige med kraftige behårede ben og stirrer tomt ud i luften. To midaldrende mænd med ølmaver snakker mandesnak, tilsyneladende om deres arbejde. Længere væk fra høres der latter og klirren med porcelæn. En hel normal sommereftermiddag i Kongens Have. En fugl hopper lidt rundt på bordet, kigger på hende med plirrende fugleøjne og flyver så væk igen, som føler den sig ikke velkommen.

Mødet havde været både et klimaks og et antiklimaks. Et klimaks efter næsten to ugers spændt venten. Men siddende blandt alle disse snakkende og klirrende mennesker kunne hun ikke få sig selv til at sige, hvad hun virkelig følte: »Jeg er din, tag mig hvis du vil ha' mig, elsk mig, knus mig, fyld mine sanser.« I stedet gemte hun sig bag de beskyttende solbriller, smilede venligt til ham og 'interviewede' ham:

»Hvorfor blev du psykoanalytiker?« (hvorfor vil du ikke ha' mig?)

»Fordi jeg selv blev psykoanalyseret i seks år og blev interesseret i det på den måde.«

»Hvorfor havde du behov for psykoanalyse?« (hvorfor har du ikke behov for mig?)

»Jeg havde hovedpine.«

»Hva??«

»Konversationsneuroser. Hver gang jeg skulle være sammen med andre mennesker, fik jeg en dundrende hovedpine. Jeg blev sendt til psykiater og fik piller, røde, gule og blå piller, som jeg ikke ville tage, og han ville have mig indlagt, og jeg ville ikke indlægges. Til sidst sagde en af mine venner, at jeg skulle gå til denne her psykoanalytiker, og i løbet af to måneder var hovedpinen væk.«

Notesbogen ligger tom og ubeskrevet foran hende. Hun tager en kuglepen og skriver et eller andet.

»Hvorfor fik du så hovedpine?« (Hvorfor sagde du, at du var forelsket i mig?)

»Manglende forbindelse til driftslivet.« Han griner lidt nervøst. »De fleste neuroser, nej dem allesam-

men, skyldes faktisk manglende forbindelse til driftslivet.« Hun begynder at tænke, at myten om den skøre psykoanalytiker ikke er helt ved siden af.

Under dække af en spekulativ betragtning og solbrillerne, glør hun forelsket på ham i flere sekunder. Det her improviserede interview er en rigtig dårlig undskyldning. Det eneste, hun virkelig vil, er at fare hen til det nærmeste luxuriøst indrettede soveværelse (eller om busk) og elske med ham, klæde ham af, lære ham at kende bag denne der pæne, kammeratlige, men noget reserverede facade. »Giv mig lov at vise dig min egen sårbarhed, min ægte latter og min sanselighed. Jeg forstår godt, hvis du ikke kan føle dig forelsket i en kæderygende, pseudo-journalistisk, pseudo-intellektuel solbrillekvinde. Men hvad med mig?« Men hun siger ikke noget.

De havde mødt hinanden i byen, om natten, begge var noget fulde, og han overstrømmende i sine kærlighedserklæringer. Først havde de ikke betydet noget for hende, men han havde alligevel sat noget igang inde i hende, som var vokset, så hun nu havde svært ved at kontrollere det.

»Hvordan har du haft det ... siden sidst?« spørger han med et ængsteligt udtryk i øjnene.

»Først drømte jeg om dig, en hel nat ...«

»Drømte du om mig?« afbryder han, forbavset, »det er interessant.«

»Så skrev jeg om dig ...«

»Også en hel nat?« De griner sammen.

»Nej, kun en aften. Så fik jeg andre ting at tænke på.« En lille pause.

»Det var fornuftigt«, siger han og lyder som om han mener det. OK, han er psykoanalytiker, han ved hvad han snakker om, han ønsker ikke noget kærlighed-til-den-uopnåelige-gifte-kvinde-syndrom. Hun har lyst til at spørge: »Gør det lige så ondt på dig som det gør på mig? Har du savnet mig?« Men det forbliver usagt. Han er høj, sorthåret og brunøjet, slank, velskabt, godt humør. Lige til en kontakt-annonce med 'run' på. Hun har ligesom svært ved at opfatte enkelthederne ved

ham, kan bare se, at han er smuk. Men hun har jo ikke noget behov for en kontakt-annonce-mand. Hun er ikke nogen ensom, frustreret kvinde, der leder efter en ny livsledsager. Hun er heller ikke nogen promiskuøs, gift kvinde med drifterne uden på tøjet. Tror hun da ikke. Bare en tåbelig forelsket 20-årig.

»Åh, bare mine blødninger, de bliver ved og ved.« Faktisk havde hun blødt uafbrudt i en måned, og var syg af bekymring over det. Men den første uge efter deres møde i byen havde hun ikke tænkt på det eller på noget som helst. Den første uge gled hun rundt på en cyklamen-farvet sky, dybt ulukkelig og vildt lykkelig på samme tid. Bestilte ingenting, tegnede ikke, skrev ikke. Dagdrømte og tænkte hele tiden på at ringe til ham. Fandt endelig et påskud, og ringede op med en påtaget ligegyldig stemme. »Nå, hvordan går det, synes bare du skulle have mit telefon-nummer, bla bla bla ...«

Han er gået, solen skinner, tjeneren spæner rundt med et surt, stresset udtryk ansigtet. Fuglen kommer tilbage og flyver igen. Hun dypper en sukkerknald i den sidste sjat te og lægger den på bordet. Fuglen kommer igen, nipper grådigt til sukkeret og flyver videre. Den stoler ikke rigtig på hende.

»Tjener, kan jeg få en dubonnet med is.« Sidder og drikker den kølige, søde drik, går ind og tisser (sikke et blodbad, skifter bind). Nyder varmen på huden, der er ved at blive rødlig. En følelse af forladthed og skyldfølelse. Han er gået. Føler sig skyldig over for sin mand, men ikke ret meget. Hun elsker ham stadig, på en doven og lidt vakkelvorn måde, han ved, at hun aldrig vil gå fra ham og han ved ikke, at hun er hæmningsløst forelsket i en anden mand. Nej, mere skyldfølelse føler hun over for ham, der netop er gået. Med beslutningen om at blive hos sin mand, har hun sat ham på en anden-plads og han ved det. Hvis han bliver hendes elsker, bliver han det på en anden mands præmisser, en mand han end ikke kender. (Nej skat, jeg er nødt til at gå nu, min mand kommer hjem om en time .../ kan du komme nu, han er på arbejde/i byen/på besøg hos sin mor?).

En ydmygende fornemmelse, akkurat som gifte mænds elskerinder har oplevet det i århundreder. »Men jeg vil ha' ham«, skriger den lille forkælede unge inde i hende, »han er smuk, jeg begærer ham, han er sød ...« Håbløsheden ved det hele gør hendes lemmer slappe og hendes hovede tungt. Hun rejser sig i solen og går ud på grusstien. Langsomt går hun gennem Kongens Have, ser på anden med sine små ællinger i springvandet. To nøgne smådrengene løber rundt og rundt om springvandet, mens de driller ællingerne. En mand råber til dem, at de skal lade være, men sidder samtidig ved deres stige og forhindrer dem derved i at slippe væk fra deres plageåndere, op på land i sikkerhed. Hun går ned til Nørreport og tager bussen hjem. En uge senere. Scenen er psykoanalytikerens kontor, han vil ikke lade hende komme hjem til sig. Måske er han lidt bange for hende, for hendes stærke følelser. Ligesom normale mennesker er lidt bange for narkomanen, der har en lidenskab for stoffet, der gør, at han vil gøre alt for at få det. En kop kaffe? Ja, tak. På overfladen er alt høflighed, lidt broderlig drilagtighed, diskussion af Kierkegaard og fremtidsplaner. Pludselig mødes de i døren og omfavner hinanden lidenskabeligt. Og skilles igen. Hun har klædt sig smukt, for hans skyld. Burde vel egentlig ikke være kommet, men

kan som narkomanen ikke lade være. Er forelskelse da bare en slags narkotika, en flugt fra virkeligheden? Hun vover endnu ikke at kalde det, hun føler for kærlighed, har nok en trods alt realistisk fornemmelse af, at kærlighed er sådan noget med at acceptere hinanden trods mangler og fejl, at elske på trods af hverdagens gråhed. Alt er nydeligt hos psykoanalytikerens. Pæne mahognimøbler, net-gardiner for vinduerne, så naboerne ikke kan se ind på, hvad der foregår. »Kender du noget til Kierkegaard?«, spørger han. »Joh, sådan lidt«. Prøver at dække over sin egen uvidenhed. »Nåh, men i meget grove træk, så opdelte Kierkegaard menneskeheden i tre kategorier: æstetiker, etikeren og den religiøse person. For at tage de to første, så er æstetiker den der vandrer hid og did, som vil prøve alting, som nyder livets materielle og åndelige goder. Altså den forlystelses-syge, der aldrig vil tage et moralsk ansvar, som aldrig vil vælge. Mens etikeren er den, der foretager et moralsk valg og derefter følger det.« Hun forstår godt, hvor han vil hen. Hun er æstetiker, der både vil have i pose og i sæk, som både vil have ham som elsker, men som også vil beholde sin mand, på trods af det moralsk forkastelige deri. Han er derimod etikeren, der står fast ved sit valg. »Efter min mening, står etikeren højere end æstetike-

ren«, siger han og ser hende fast ind i øjnene. Hun ser igen, men siger ikke noget. Budskabet er gået ind, det nytter ikke at diskutere. Måske har han ret, men barnet inden i hende siget noget andet. »Hvad er så dit valg, jeg mener, hvad for nogen planer har du for fremtiden?« hører hun sig selv sige.

Egentlig forventer hun ikke noget konkret svar, har vel nærmest lyst til at drille ham lidt med al hans renfærdige beslutsomhed. Men han svarer: »Om et par år køber jeg et hus ved Silkeborg-Søerne; der er meget smukt. Men først skal jeg have mig en kone, og vi skal have to børn, mindst.« Hun tror næppe sine egne ører. Var det virkelig alt, hvad der gemte sig bag ordene: »Jeg vil giftes med dig«, som han allerede den første aften havde udtalt. Et led i en plan? Samtidig ved hun, at redningen er kommet, eller rettere, desillusioneringen. Fra nu af vil hun, hver gang længslen efter ham kommer over hende, udtale de magiske ord: et hus ved silkeborg-søerne og mindst to børn, et hus ved Silkeborg-søerne og to børn. Lidt efter rejser hun sig og siger hastigt farvel. Hun går ud af døren og blændes med et af solen. Heldigvis har hun solbriller i tasken. Mens hun cykler ud af byen, tænker hun triumferende: »Jeg er æstetiker, og det er godt nok!«. Men inderst inde ved hun godt, at det er en ringe trøst.

Regler

En kronik og en håndfuld digte skriver hun,
røde som mønje, som faner og
opiumsblomster
rødere end venindens kinder
første gang de talte om det –

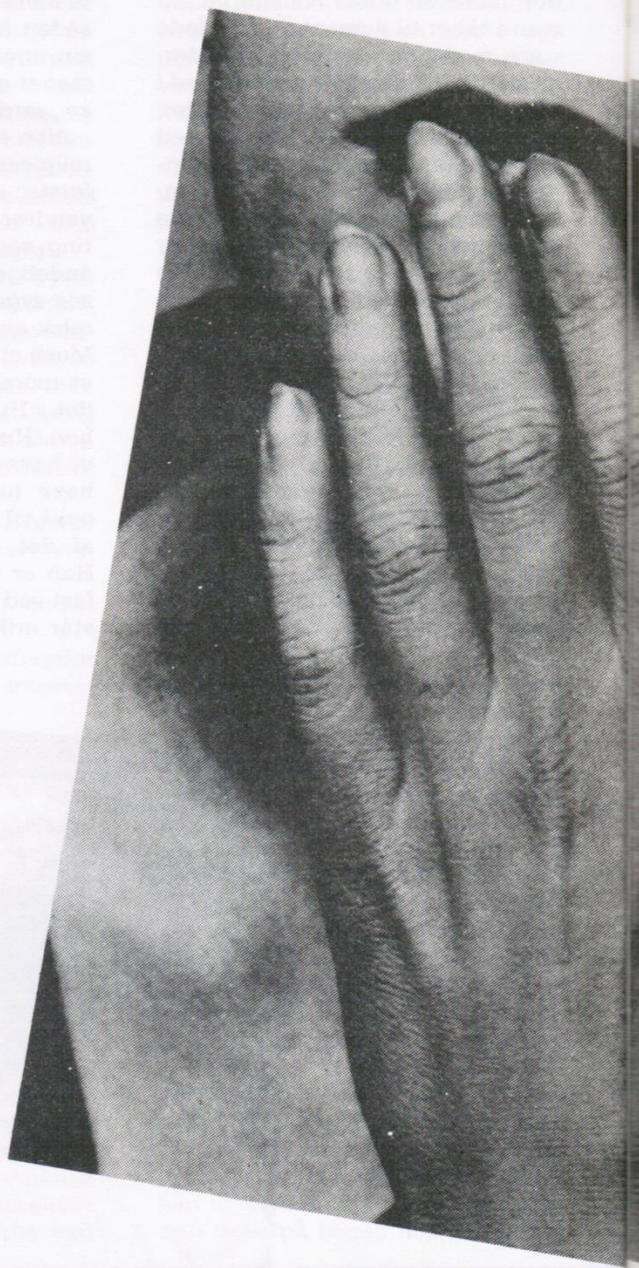
hun skriver femten hjemstavnsromaner desforuden,
en nationalsang, fjorten skuespil og en doktorafhandling –
hun spalter atomer
og får et barn med tre hoveder
hvoraf det ene taler fransk –
hun rejser jorden rundt på firs minutter
og maler portrætter af inkaens aftenbøn
bestiger Mont Blanc og Mont Juans
blårøde højder,
gifter sig med kongen
og svømmer over Atlanten på en nat –

hvad hun end gør drypper blodet
måned for måned cyklus på cyklus
kvinde kvinde kvinde kvinde
alt blir farvet
krapødt.

Om hun så bærer tusind farver gennem livet
er ingen anden farve hendes
hun kan skrive myriader af doktorafhandlinger –
blodet klæber til bogstaverne.
Hun bliver aldrig doktor, digter, dygtig, dannet.
Kun dame.

»Rejsende i blodets historie« og »foregangskvinde«

bliver der sagt over hendes grav
mens doktorgraden og nationalsangen
dingler ubemærket fra hendes pande
og mens ligskjorten langsomt farves purpurrød
og graven gennemsives af blod
protesterer hun ikke, for første gang.
Smiler blot et langt smil
med sine gamle røde tænder

Små sten

Kan du høre guldspurven?
Det er tidlig, tidlig morgen
bag sarte lysegrønne gardiner.

Vi ligger tæt sammen
trækker tiden to sekunder end-
nu.

Så kysser du mig
blidt
på håret

Jeg må hjem inden den lille våg-
ner.

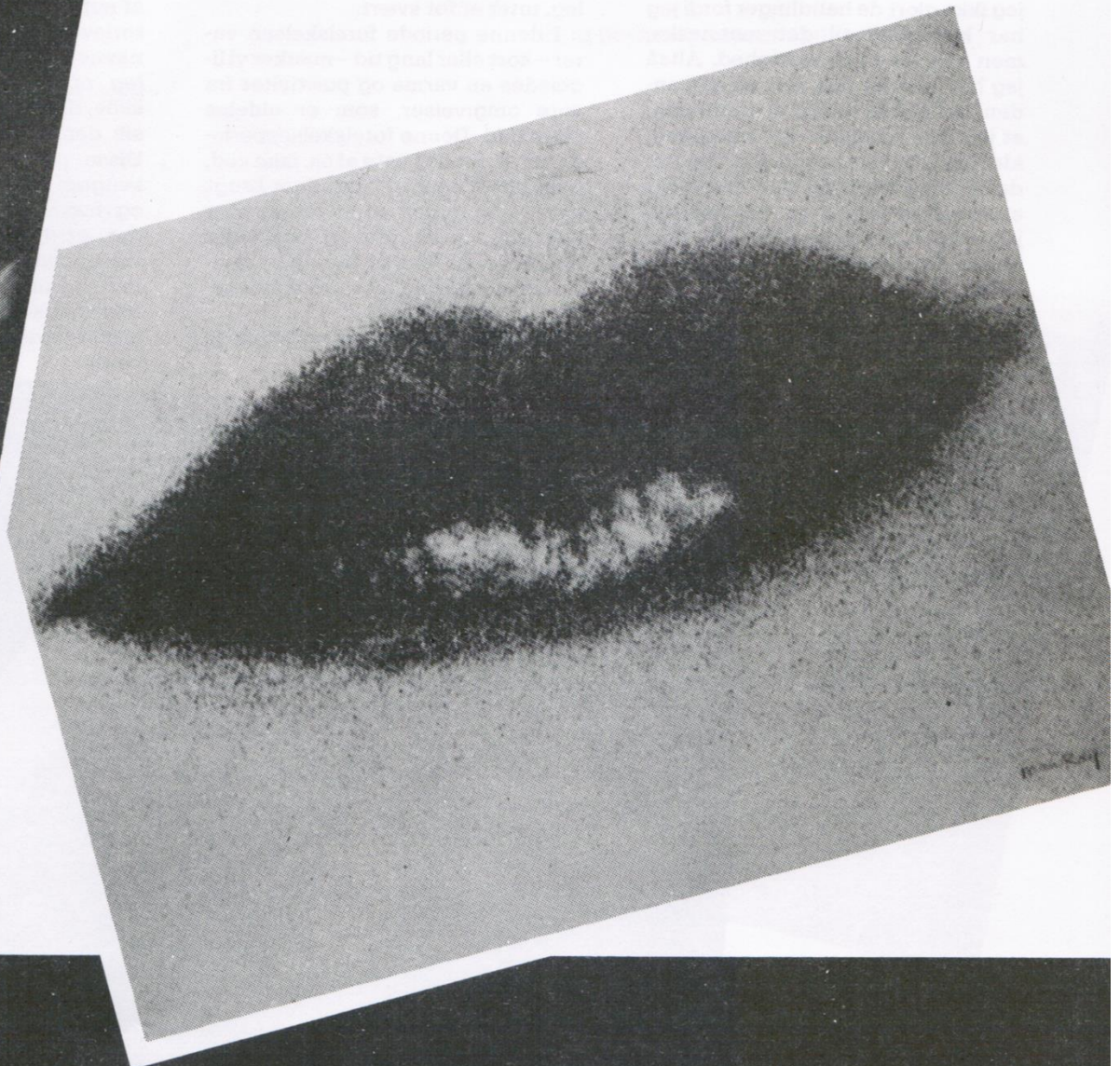
Små sten.

Du er ligesom små sten
kastet mod min sovende rude
drøm
eller ...
virkelighed?

Kosmos.

Som to væsner fra fjerne plane-
ter,
der i rasende fart
nærmer sig hinanden,
passerer,
for atter at fjerne sig
– troede du.

Men vi gik ind i et kredsløb
omkring hinanden,
nærmere,
nærmere.
Mon vi vil knuse hinanden
eller smelte sammen
til noget positivt udviklende.

Strøtanker om kærlighed

Inspirationen til denne artikel er hentet fra mennesker, jeg har mødt gennem mit arbejde eller privat, læst skøn- og faglitteratur, samt mine egne erfaringer ud i kærlighedslivet.

Livet kunne være en dans på roser (kærlighed), men i mange perioder bliver det en dans på neuroser (negativitet). Det, der ofte hindrer os tobenede væsener i at opleve kærlighed, er os selv. Vi omgås især følelsen kærlighed som om det var en vare – forbrugersamfundet har trængt sig ind selv på vort følelsesliv – hvis jeg går ned med skrald, hvis jeg laver en god middag, så forventer eller endog forlanger jeg, som den mest oplagte sag i verden, at du elsker mig. Kærlighed er ikke en handelsvare, og hvis jeg gør noget for et andet menneske, fordi jeg forventer at få kærlighed igen, har jeg ikke gjort de handlinger fordi jeg har kærlighed til det menneske, men kun for at få kærlighed. Altså jeg har løjet for mig selv og den anden, det burde derfor ej undre mig, at jeg ikke opnåede den kærlighed, idet jeg ikke selv besad den. Jeg har da både løjet for mig selv og forsøgt at stjæle en kærlighed, hermed har jeg erfaret, at jeg hverken kan lyve mig til den kostelige følelse eller tilrane mig den. Dette får mig til at gå endnu videre. Jeg vil påstå, at jeg på denne måde endog dræber kær-

lighedens væsen både i mig selv og hos det menneske, som jeg dog allerhelst så den blomstre og vokse hos.

Kærlighed til børn, kærlighed til voksne, kærlighed til venner, kærlighed til arbejde, kærlighed til dyr osv. alle former har én fællesnævner, nemlig har jeg selv kærligheden i mig eller har jeg den fejlagtige opfattelse, at kærlighed er noget udefra kommende.

Vi kender alle begrebet forelskelse i forbindelse med kærlighed mellem to mennesker. På dette tidspunkt oplever vi den grænseløse, uselviske, betingelsesløse, boblende, sprudlende, varme, frie intenst sansende kærlighedsfølelse. Vi giver hinanden poetiske åndfulde navne, vi er fantasifulde, positive over for hinanden, er altfavnde over for hele verden, alt går som en leg, intet er for svært.

I denne periode forelskelsen varer – kort eller lang tid – mærker vi ligeledes en varme og positivitet fra vore omgivelser, som er aldeles pragtfuld. Denne forelskesperiode varer, for de fleste af os, ikke ved, men bliver senere i forholdet brugt som ammunition til at dræbe den kærlighed med, idet vi beskylder hinanden for ikke at være den samme som dengang, vi var nyforelskede.

I stedet burde vi måske spørge os

selv om, hvordan har jeg ændret mig siden da, står jeg med en fremstrakt hånd for at give kærlighed fordi jeg elsker min partner og har samtidig den anden hånd parat som en tigger for at modtage almissen, kærlighed på et kravplan med en trodsig mine. Hvor forskellig er ikke denne attitude fra forelskesperioden og så spørger vi os selv, hvorfor kærligheden forlod os. Egentlig er det jo indlysende, men det, der er det svære, er at rette fingeren mod sig selv for at finde fejlene. Det er så nemt at se og pege på partnerens mangler, som er skyld i, at kærligheden er død.

Dette gælder ikke blot i parforhold, men i alle livets forhold, for at kærligheden kan eksistere, må jeg have den i mig og være villig til at give af den uden forbehold og uden forventninger og krav. I de perioder af mit eget liv, hvor jeg formår at efterleve dette, har ugedagene andre navne, som eksempelvis den dag, jeg oplevede den nyudsprungne skov, den dag jeg var opfyldt af musik, den dag arbejdet gik som en leg. Disse perioder bliver længere og længere, og de negative bliver færre og færre. Når sidstnævnte optræder, er det, når jeg »glemmer« at være positiv. Heldigvis sker det ikke mere så ofte, så jeg kan sige, at jeg både har kærlighed til livet og er forelsket i livet med alt, hvad det indebærer.

Bare en lille uskyldig klat

Farveorgie-midt på Fyn.
Gult, gult og atter gult.

Det omslutter vores kroppe.
Et lille frimærke
midt i blandt
alle de andre marker
hvor såsæd har været årsag til
at alt det grønne er kommet op.

Kommet op?
Hvem er kommet op?
Tja
Fnis
Hvem er kommet ind?
Hvem er kommet ud?
Hvem er kommet?
Bare kommet?
Bare tanken!

Bare tanken om din sæd
får også mig til at komme

mens jeg ligger et helt andet sted
og kommer til at grine
fordi
at ingen aldrig nogen sinde
ka' ta' alle de dejlige frække og
spontane knald

fra mig
som jeg tænker mig til
– så også jeg ka' ta'
mig sammen
til at komme op.

Underligt
at mine øjne
ihærdigt iagttager
hvordan

–alting pludselig passer sammen.

hvordan

–ormen graver sig ned i jorden

hvordan

–bolten skrues ind i møtriken

hvordan

–kniven lægges ned ved siden af gafflen

hvordan

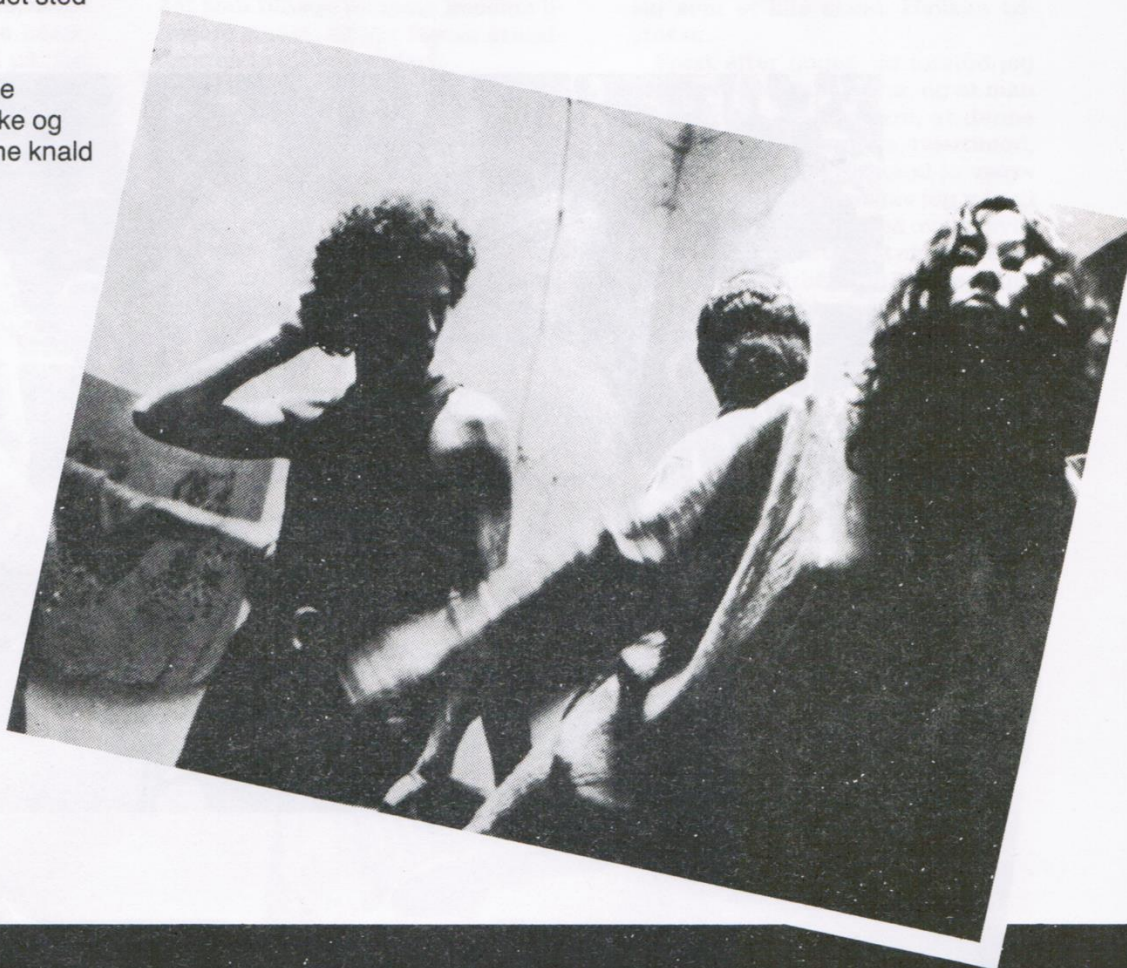
–pæren skrues op i fatningen

hvordan

–patronen blidt puttes ned i fyldepenen

Underligt
at mine øjne
ihærdigt iagttager
hvordan

–alting pludselig passer sammen.

Ventetid

I et kærlighedsforhold vil der altid være en af parterne, der er mere forelsket end den anden. Den mindst forelskede får automatisk overtaget og den mest forelskede sættes i defensen. Det drejer sig for alt i verden om ikke at vise, hvor forelsket man er, ikke plage den anden. Så det eneste man kan gøre er at vente.

Man venter på, han skal ringe, men han ringer aldrig når man mest håber det, og når man til sidst nærmest har opgivet håbet og blevet enig med sig selv om, at han egentlig også er et dumt svin, ikke noget at samle på, så ringer han, og man bliver helt forfjamsket af bar lykke og glemmer totalt at spille cool.

Så venter man på den dag, man skal ses, og da dagen endelig kommer, så er ens mest sexede bukser til vask og man har fået en bum på næsen. Langt om længe nærmer tiden sig otte. Rastløsheden stiger og

man kikker diskret ud af vinduet. Den bliver fem minutter over, et kvarter over. Somerfuglene i maven ter sig efterhånden som om det var kæmpe flagermus. Måske kommer han slet ikke? Har I misforstået hinanden? Er der sket noget? Klokken halv ni ser du ham komme slentrende ned ad gaden og lidt efter ringer det på døren.

Man venter på breve, på telefonringninger, på gadehjørner, på cafeer, foran biografen. Altid kommer han skødesløst slentrende et kvarter – en halv time eller mere for sent. Har du ventet længe? spørger han. Nej, nej, jeg er lige kommet, svarer man smilende. Men det halvtomme ølglas og de syv cigaretskod i askebægeret røber dig.

En gang imellem bestemmer man sig for, at *han* for en gangs skyld kan få lov til at vente. Man trækker bevidst tiden ud, tøjler sin utålmodighed. Men som regel ender det

med, at man til sidst styrter ud af døren for at komme til tiden. Og kommer man endelig for sent, så er han ikke kommet endnu. Eller han er måske gået igen, træt af at vente? Og så sidder man der og venter, mere nervøs end sædvanlig.

Når man så har kendt hinanden så længe, at den første tids urolige, usikre forventnings venten er afløst af irritation over, at han aldrig kan passe tiden, så længes man tilbage til den nyforelskede rædsomme frydefulde ventetid.

Heldigvis eller desværre – alt efter omstændighederne, så går forelskelse over med tiden. Den kan forsvinde lige så stille eller ende mere eller mindre ulykkeligt. Hver gang siger man, jeg er heldigvis blevet klogere, aldrig mere. Og så venter man utålmodigt på den næste forelskelse, og der er ikke noget at gøre: hvis man vil vide, om isen kan bære, er man nødt til at gå ud på den.

Det fantastiske

Man kunne se derover, det åndede fred og ro, stille betagelse.

Efterhånden begyndte et blødt sug at brede sig, det strakte sig i den ene og den anden retning og fyldte snart det hele. Men historien havde taget sin begyndelse lang, lang tid forinden ...

Det var en helt almindelig dag om vinteren. Det startede med et skråt blik, der ikke var skævt. Lidt senere kom smilet. Blikket kom igen en anden dag, pludseligt. Det blev dybere og dybere, efterhånden så dybt som en bjergsø. Jeg måtte give op, og gjorde det gerne, faktisk havde jeg ikke lyst til andet end netop at give op. Men kunne jeg.

Så kom det igen, blikket, det blev ikke alene dybere, men også stærkere og var som fulgt af en længsel så stor som Mount Everest, den kinesiske mur og alle skyskraberne i New York tilsammen. Øjnene talte uden brug af ord, men tavsheden er i virkeligheden den højeste form for kommunikation.

Så begyndte noget at spire, noget som man hverken kan have hånd i hanke med eller kan få fod på. Det var af den slags som ikke gengældes efter indsats eller behov, den slags, der slår tilfældigt ned og holder op tilfældigt, og som ikke lader sig beherske. Men tøjles skulle det nu alligevel. Jeg brugte hemmeligheden som våben, blev en oprigtig hykler, men kun for en tid. I mellemtiden voksede det tårnhøjt og dybt, foldede sig ud i alle retninger og

blev frodigt som en herlig jungle og skønt som liflig musik.

Nogle gange var det som at stå på verdens tag, mens en natpuma med safirblå øjne og et grønt firben på ryggen løb forbi. Man kom til at tænke på så meget forskelligt. De tanker havde dog ingen betydning. Man vendte tilbage til det væsentlige.

Blikket kom igen, hele tiden og en gang imellem en forsigtig hånd. Det udviklede sig til begejstret henrykkelse, brændende iver, grænseløs fascination og hæmningsløs fryd. Man var blevet som en dansende mænade. Der lå noget nyskabende i den tilstand. Alt var muligt, intet umuligt. Det var uhyre spændende, men ikke som et uhyre. Spændingen lå i den tykke sammenflettede strøm, der udsendtes mellem de små bløde bakker i sjælens uhandgribelighed. Det var ægte fortryllelse og sand betagelse. Det inderste og fineste blev berørt. Det mest dyrebare og ægte foldede sig ud. Blikket kom tilbage en gang imellem ligesom smilet, alt var blevet grundlæggende uimodståeligt.

Foråret skred fremad, det blev varmere og varmere, vejret altså. Lilla lupiner voksede frem som fejende tæpper langs grøftekanterne, og de hvide syrener hang duftende i klaser på træerne langs åen, som flød stille i en stadig strøm. Nogle steder kunne man se små, blå klokkeblomster, og af og til et par summende bier. Skoven blev lysegrøn

og senere mørkegrøn.

Pludselig gik det ad pommeren til, man tog derfra med sorg, bedrøvelse, raseri og mild ydmyghed. Den høviske passion levede dog videre, jeg mener, *chi, voule, amare*. Omgivelserne blev udelukket, det var som om en vampyrisk instans havde fået magten, man havde selv mistet kontrollen, hvad var dette? Snart havde man ham, snart havde man intet. Grunden til, at det hele havde taget denne ny drejning, var selvfølgelig, at jeg hverken var svindler eller bedrager.

En stund følte jeg mig som en kampklædt valkyrie, og prøvede at bekæmpe dette ubeherskelige med en medicin, der bestod af citronmelisse, spidsspinat og pulveriseret kokosnød, men intet hjalp. Der var en hårfin margin mellem den sammensnørede hals og det bløde sug lige under maveskindet, der fyldte det hele. Om aftenen var det måneskin, og om dagen solskin, tårerne skinnede også med tiden følte man sig som et lille skind. Hvilken tristesse.

Først efter nogen tid forstod jeg den ædle tilstands natur, og at man selvfølgelig ikke skal tro, at denne tilstand kan bekæmpes, tværtimod, jo mere man stritter imod jo værre bliver det. Derfor hengav jeg mig til hemningsløs nydelse på overdrevet mellem det vilde og det civiliserede. Det hjalp. Efterhånden blev jeg ligefrem munter. Livet er nu alligevel fyldt med plot.

En billedtolkning

Det, der kalder hende frem, er musikken. Jeg slutter det af, at hendes kjole er grøn som de musicerende kvinders oppe på væggen. Men hvad er så ikke musik? Også fyldningerne i dørløjerne har jo fordybninger, der flammer i grønt for at påkalde døre af træ, der efterligner grøn marmor. Også frontonen over døren har indlæg i grøn marmor, der vistnok er ægte. Også planten på gulvet til højre er virkelig grøn. Også døren på den anden side gulvet var virkelig og vistnok grøn engang. Den er lukket (den var lukket), men den kan åbnes, som den pigen har åbnet på klem og kigger frem af mod den lukkede dør. Det var en virkelig dør. Væggen bag pigens dør er også grøn, lysegrøn, mørkere eller lysere efter det vekslende lys. Det er parken udenfor også, og skoven, markerne og de lave bjerge.

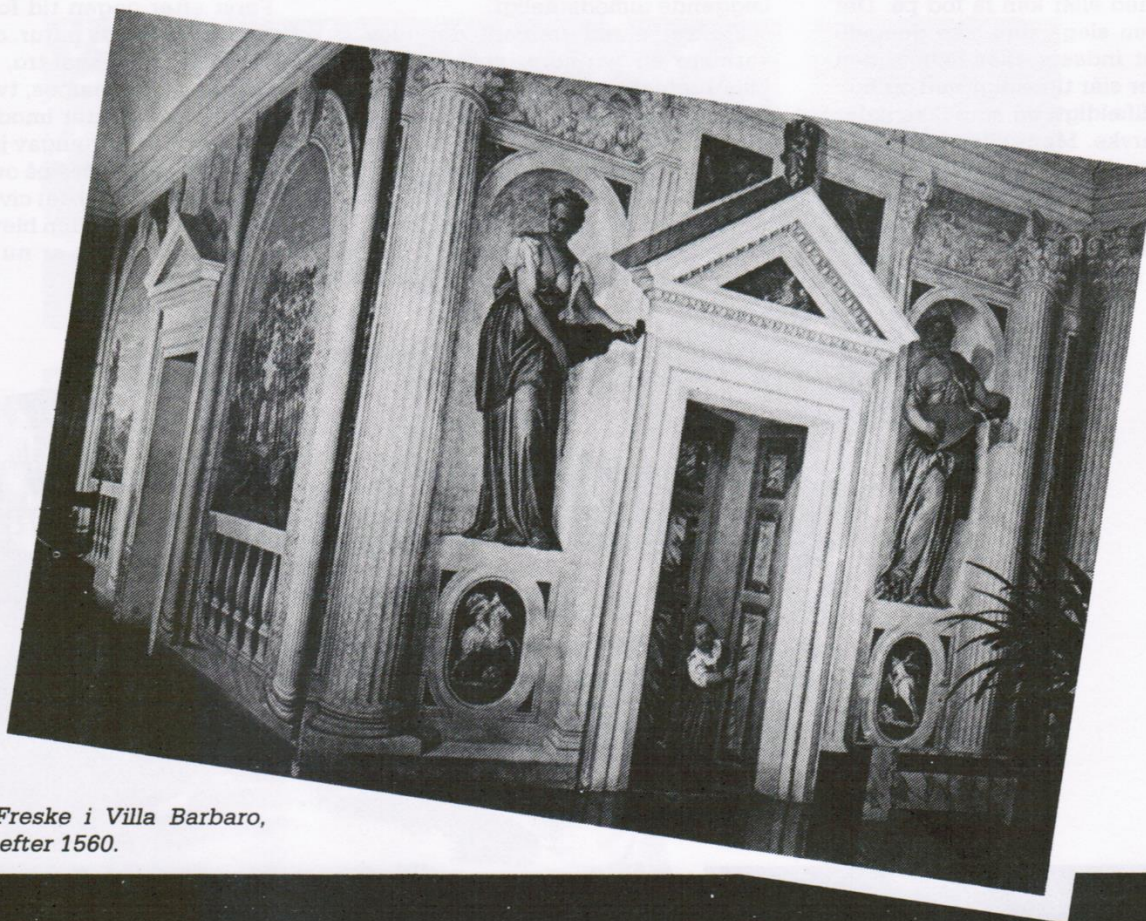
Det hele er ret barnligt. *Hånden rørte en plan flade, og det stadig for-*

førte øje så et relief, sagde Diderot i anden sammenhæng. Det er som med visse personer, der aldrig bliver klogere. Det er ikke fordi de ikke bliver klogere med alderen, men det stiller bare deres uvidenhed i relief. Det er som om de aldrig bliver voksne. De er barnlige personer, der ikke kan stå alene, men skal røre ved alt, ved denne dør f.eks. Med denne hånd, med disse fordybninger, hvor der skulle være knoer, med dette armbånd og dette halsbånd og denne kjole, der næsten rører tærsklen. Og med denne bøjning af hoved og krop. Det er ikke til at begribe, det er jo ikke fordi de ikke bliver klogere med alderen, eller af skade.

De er bare så naive, at de bliver ved at lade sig narre og narre. De åbner f.eks. den dør på klem og kommer frem i åbningen, så man ser, at dørløjerne og kjolerne har samme farve: grøn. Barnligt siger de *kuk kuk*, eller lignende, her er

jeg, ved døren, og så er de der. Den lukker sig ikke for snuden af dig. De gemmer sig ikke for dig. De skjuler sig måske nok. Eller tror måske nok, at de gør, måske leger de, at de gør. Men som i en leg er de meget lette at finde.

De driver gæk med dig. Det er ikke egentlig en illusion om virkelighed, de giver, går jeg ud fra, men snarest en vished, tror jeg, du ikke siden gir fra dig, ikke sådan uden videre kan slippe igen. Den forsvinder ikke igen, når døren lukkes bag dig. Intet skel skal genoprettes så snart igen mellem lodret og vandret, mellem ude og inde, siger man til sig selv. De bliver aldrig rigtig store. Heller ikke til noget eller nogen. De bliver ved at være små. De bliver ved, når de er ude eller rettere, når du er ude af stuen (den korsformede sal). Med at blive til i et væk.

Veronese: Freske i Villa Barbaro, Maser, kort efter 1560.

Ved en beklagelig fejltagelse var der i sidste nummer faldet et afsnit ud af Henning Bech's artikel: *Boksning, avantgarde og landbrug. Vi har derfor besluttet at bringe det i dette nummer.*

RETTELSE

2. Sex, venskab, kærlighed

Det virkeligt perspektivrige ved den ny bøsselevsstil er at det i den er lykkes at adskille sex, venskab, og kærlighed, skriver den amerikanske forfatter Edmund White (i en meget underholdende artikel *Paradise Found*, i tidsskriftet *Mother Jones* nr. 11, juni 1983). De er ikke længere bundet til hinanden i et ægteskabeligt fængsel. Derved kan sex blive mere legende og fantasifuld, følge begærets excentriske og ustadige luner, indgå i mange forskelligartede projekter. *Venskab* – ofte med tidligere sexpartnere – er det der, som et bredt rodnat, giver den følelsesmæssige og sociale kontinuitet, og, som White udtrykker det, yder den egentlige trøst mod »denne vedvarende tragedie, den menneskelige eksistens«. Og *kærlighed* kan, således aflastet, antage form af bevidst åbne forhold, bygget på gensidig agtelse og på respekt for den andens frihed og ansvarlighed. – Denne udvikling, skriver White, har været mulig for de homoseksuelle på grund af deres særlige omstændigheder – »som marginale væsener har vi været i stand til at opfinde os selv« – men den vil også blive til virkelighed for de heteroseksuelle.

Hvis man skal tro Edmund White, er der altså tale om at denne adskillelse og udskillelse mellem sex, kærlighed og venskab er positiv; en virkelig civilisationserobring, om man vil; og her er bøsserne foran de heteroseksuelle og viser dem vejen.

Der er ingen tvivl om at bøsser elsker avantgarde-figuren, og der er lige så lidt tvivl om at den ærgre de heteroseksuelle. Jeg har selv brugt figuren i en artikel (*Mellem mænd*, i tidsskriftet *Kontext* nr. 45, 1983); redaktionsgruppen gav følgende artiklen følgende ord med på vejen: »Disse subkulturer« (bøssernes) »udvikler ny livsstile og kulturformer, der også gerne vil danne forbillede eller inspiration ud over deres egen kreds.« Kan du høre det: barnet vil også! Men bortset fra det, drejer avantgarde-figuren sig egentlig slet ikke om at gerne ville vise vej for de heteroseksuelle; det drejer sig ikke om gesjæftigt og med lys i øjnene at fortælle de heteroseksuelle, hvad de bør (det må de jo selv om, set fra dén synsvinkel). I stedet drejer det sig først og fremmest om at beskrive en udvikling og

opstille en prognose. Edmund White udtrykker det meget fint: bøssers særlige omstændigheder har frembragt »en stil i hvilken vi måske er i færd med at udforske, selv på trods af vores bevidste intentioner, ting som de en dag vil være for den heteroseksuelle majoritet.« Men der er ikke tvivl om at også Edmund White så vurderer denne udviklings retning positivt snarere end at begræde den.

Men er der nu også så meget at råbe hurra for? Driver der ikke stadig masser af angst og ensomhed og savn rundt under dette glimrende promiskuøse og sociale overfladeimage som bøsserne – eller visse af deres penneførere – ynder at udskrive? Er de homoseksuelle ikke stadig lige så uheldige som rollen altid har villet have at de skulle være? Er det nogen »vej frem« for andre at ønske sig?

Spørgsmålet om folk er mere eller mindre lykkelige nu eller før er et håbløst spørgsmål: allerede af den grund at vi ikke lever før men nu. Det giver visse muligheder, og det giver visse problemer.

Vores moderne situation nu (og her) karakteriseres af en række forhold; jeg vil blot fremhæve et par enkelte, fælles for »bøsser« og »heteroseksuelle«. For det første at vi lever eller færdes i store byer, og får behov af byer: for alle disse andre som vi ser men ikke kender, for afstand og nærhed, for anonymitet og deltagelse, for at ride i de blanke overflader. For det andet (og det hænger sammen med det første): i løbet af de sidste tyve år er sex samfundsmæssigt blevet udskilt som noget selvstændigt og tilgængeligt. (Af en række grunde: ikke mindst fordi den kunne blive vare, gennem at blive vare blev sex frigjort). Denne udvikling blev båret af individers behov og skabte omvendt disse behov: resultatet var overvældende: sex viste sig at være besættende lystfuld, have en umådelig tiltrækningskraft. Der er ingen vej tilbage – hverken for bøsser eller for heteroseksuelle – til en tid, hvor sex ikke var noget selvstændigt og almindeligt tilgængeligt, ikke nødvendigvis fordi vi ikke kan gå tilbage, men fordi vi ikke vil. De ny muligheder er for spændende. Og her var bøsserne de første til at sanse og eksperimentere med disse ny muligheder.

Det tjener selvfølgelig ikke noget formål at lægge skjul på de problemer som denne livsstil også skaber/rummer. Der er tilstrækkelig mange af dem, og de er tilstrækkeligt alvorlige. Narcissistiske behov for hele tiden at blive bekræftet af en ny, og angsten for ikke at blive det; påpasseligheden med ikke at vise hengivenhed over for den anden; smerten ved at miste én man havde engageret sig »for meget« i, eller den ubehagelige frustration af grådige ønsker om at besidde den anden; grusomheden i bare at bruge andre som ikke også bare bruger én.

Disse problemer hænger sikkert til dels sammen med de betingelser det moderne liv byder generelt; de skabes sikkert også til dels af selve udskillelsen mellem sex, kærlighed og venskab; men desuden har de nok rødder i barndommen. De behov vi fik i vores barndom var ikke passende i forhold til det moderne voksenliv, vi lever (sådan var det nu nok altid, på den ene eller den anden måde, og jeg er ikke sikker på, at det nogensinde vil kunne komme til at gå uden modsætninger). Og problemerne er næppe særlige for bøsser, selv om de kan være mere udprægede for os, fordi det netop er os der har eksperimenteret med de ny betingelser og muligheder.

Hvad gør vi så ved det? Jeg vil ikke afvise, at psykoterapi kan have en funktion her (i en situation hvor, som Kurt Overå plejer at sige, den ene del af venstrefløjten går i terapi hos den anden, ville det jo også være hensynsløst at underminere det håb (eller det levebrød)). Men uanset om man bruger psykoterapi eller ej: jeg tror, det er umådelig vigtigt at FÅ DET UBEHAGELIGE FREM. Det tjener præcis ikke noget formål at prøve på at skjule det. Hvis det er ubevidst skal det gøres bevidst. Men hvis det ubevidste skal gøres bevidst skal det næppe være i håbet om at så forsvinder det nok, men i håbet om, at hvis det bliver bevidst kan vi nok bedre omgås det. *Narcissismen, angsten, smerten grusomheden og grådigheden*: det drejer sig om at gøre dem tilgængelige, nogle måske til at udnytte »produktivt« eller offensivt, nogle måske til at lege med, nogle til at leve med, lade komme til sig.

TILFÆLDET RUTH OLSEN

Efter at pornodebatten kun har ulmet svagt gennem længere tid, lover en lille gruppe kvinder med Ruth Olsen i spidsen nu bål og brand over alt og alle, der bare har det fjerneste med porno at gøre, og det er lykkedes denne lille selvbestaltede gruppe kvinder at overhale Joan Søstrenes pornogruppe Fanny indenom. Den har hele tiden trukket grønsen ved forbudstanken, men Olsen Banden vil både have censur og forbud.

Ruth Olsen har dygtigt udnyttet avisernes agurketid til at delagtiggøre os i den skarpsindige iagttagelse, at porno er lavet af mænd for mænd. Hun har også opdaget, at porno handler om villige kvinder og potente mænd.

For nylig afholdt Ruth Olsen og Co. et seminar om porno. Tre kvinder fra SMIL (foreningen for sadomasokister) havde også tilmeldt sig, men de øvrige deltagere var ikke meget for at diskutere med folk, der ikke var enige med dem på forhånd, i hvert tilfælde blev de tre SMil - kvinder bortvist. Fornylig kunne man så høre om deltagernes oplevelser i et længere indslag i P4. »Vi havde indkøbt en masse pornofilm for at vi kunne vide, hvad vi snakkede om«, fortalte Ruth Olsen, og det var skam helt tilfældigt udvalgte

pornofilm! Og videre: »Det var en forfærdelig oplevelse, vi måtte klamre os til hinanden, og selv om vi ville se dem, så måtte mange forlade lokalet. Mange græd og nogle blev dårlige og kastede op.« Som akompagnement til Ruth Olsens udtalelser hørte man en lydstrimmel fra en af pornofilmene, en kvinde stønnede »No, no« og en mand stønnede »Yes, yes, you like it«. Det er selvfølgelig både kvindeundertrykkende og alt muligt, at pornofilmene viser kvinder, der altid er villige., og i hvert tilfælde bliver det, hvis bare manden er lidt håndfast og rigtig mandig. Men jeg synes, det er udtryk for et groft formynderi og en grov nedvurdering af den mandlige bruger, når man vil forbyde ham at se på noget, der kan stimulere hans seksuelle fantasier. Han ved jo udmærket godt, at når han forlader pornobiografen, så er kvinderne ude på gaden ikke villige hundyr, der bare spreder benene for ham, lige som biografgængerer til Indiana Jones eller Olsen banden også ved, det er fiktion, det der foregår på lærredet.

Endnu større bliver Ruth Olsens begrebsforvirring, når det gælder sadomasokistisk porno. Det virker som om hun mener, at sadomasokisme og hustruvold er et fedt. Ær-

gerligt, at de to kvinder fra Smil ikke måtte være med på seminaret. Jeg tror godt, de havde kunnet forklare nogle tings rette sammenhæng for de deltagende kvinder.

I og for sig kunne det jo være ligegyldigt, hvad en håndfuld kvinder snakker om på et seminar i Nordsjælland, men med den opmærksomhed, de har fået i medierne er der grund til at være på vagt selv om det kan være svært at dæmme op for den række af fordrejninger, halve sandheder og demagogi, debatten – eller snarere Ruth Olsens enetale – består af. Det farlige er ikke mindst, at hun ikke har sat sig ordentlig ind i emnet, at hun alligevel taler med en vis autoritet som et kendt ansigt fra kvindebevægelsen og som folketingsmedlem for SF. Det sidste har SF's hovedbestyrelse dog på det bestemteste frabedt sig, gudskelov, man var ellers ved at blive helt nervøs for, at SF som parti var ved at hoppe på den galaj. Hvad mener mon den øvrige kvindebevægelse? Men selv om hun åbenbart er isoleret i sit eget parti, er fanatiske personer som Ruth Olsen altid farlige og metoden med at gentage usandheder så tit, at folk til sidst tror på dem, er med held prøvet før. Jo, Ruth Olsen er en værdig arvtager til Inge Krogh i Folketinget.

Kurt Overaa

Gamle numre

Lesbianisme	kr. 17,00
Handicappede	kr. 17,00
Homoseksuelle i Norden	kr. 25,00
Mandens orgasme	kr. 17,00
Blandet indhold	kr. 20,00
Incest	kr. 25,00
Porno	kr. 35,00
Den ny krop	kr. 35,00
Moral	kr. 35,00

Ring/skriv til:

Seksualpolitik
Postbox 1023
1007 København K
Giro 7 25 11 14
Tlf. (01) 81 21 16

Seksualpolitisk seminar

16.-18. november

Seksualpolitik har planlagt et nyt seksualpolitisk seminar på Græsrodsgården i november. Det første seminar blev afholdt i maj, og må betegnes som en succes. Programmet er ikke endeligt fastlagt, da vi gerne vil være så aktuelle som muligt, men vi regner med, at emner som porno, voldtægt, sadomasokisme og prostitution vil blive drøftet.

Prisen for hele week-enden incl. kost bliver 150 kr. og du kan tilmelde dig allerede nu ved at indbetale beløbet på giro 1746413. Hvis du vil vide mere

Om det foregående seminar skriver Knud Kirkeby Fran i BBF Århus' Blad Hvis Tårer Var Guld nr. 24 bl.a.

Vold i seksualiteten har på det seneste interesseret offentligheden en del: kvindebevægelsen har beskæftiget sig meget med voldtægt, nogle kæmper for at forbyde »voldsporno«, og fremme i lyset har også været incest, ting som mange har det med at blande sammen med sadomasokisme og pædofili. For at rede lidt ud på trådene, arrangerede bladet »Seksualpolitik« – sammen med Græsrodsgården – et seminar i bededagene, netop med »seksualitet og vold/vold i seksualiteten« på spisesedlen.

En nyligt offentliggjort statistik viser, at antallet af anmeldte voldtægter er steget med 40% det seneste år. Og da »Schlüteri« og krise ikke kan have skylden for alting, skyldes det snarere den meget omtale, emnet har fået i offentligheden, presset af dele af kvindebevægelsen med Jytte Thorbæk i spidsen. Disses megen tale om voldtægt kan ikke undre, voldtægtsangsten sidder dybt i alle kvinder – og det med god grund; faktisk kunne to ud af de fire kvinder på seminaret berette om, at de selv havde prøvet at blive voldtaget – i begge tilfælde af deres mænd/samlevere i en situation, hvor parforholdet var under opløsning mod mandens ønske.

Dette afspejler, at voldtægt i al-

om weekenden kan du ringe eller skrive til Kurt Overaa Søllerødgade 27, 2200 Kbh. N tlf. 01 81 21 16.

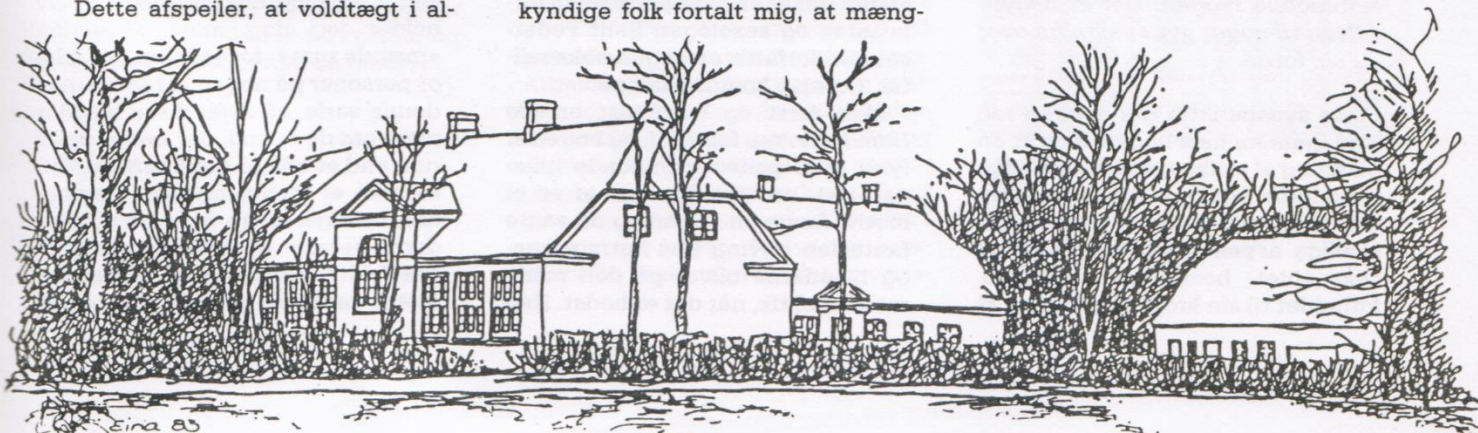
Græsrodsgården er en gammel skole. Den ligger i Bregninge mellem Holbæk og Kalundborg. Der går tog til Jyderup og derfra bus til Bregninge. Overnatning sker på fælles sovesal, der findes madrasser på stedet, men du skal medbringe sovepose eller lign.

mindelighed ikke så meget udtrykker et sexbehov hos manden, som det er en magtmanifestation – måske lidt af den samme magtmanifestation der udtrykkes i visse mænds trang til at tæve bøsser – i hvert fald er jeg mere bange for at blive slået ned af (tilsyneladende heteroseksuelle) mænd, når jeg går på havnen, end jeg er for at blive voldtaget, og jeg føler det som et overgreb på min kønsfrihed på samme måde, som jeg tror voldtægt må opleves af kvinder.

I slutningen af seminaret beskæftigede vi os med den uopslidelige pornodebat, som er blevet aktueliseret af visse kvinders krav om forbud mod »voldsporno«. Således så vi for nyligt i TV-avisen en sådan kvinde – endda en rigtig psykiater! – hævde, at »voldspornoen« i Rapport forskruede folks forhold til sex, og da denne vold kun kunne være interessant for et meget lille mindretal (velsagtens sadomasokisterne), måtte det forbydes at sælge sligt, i hvert fald til unge. Mig forekommer det nu, at et sådant krav ville medføre uoverskuelige konsekvenser – skal man så også forbyde lægeromaner og anden »kvindeporno«, der jo giver et lige så falsk billede af kærlighedslivet? I øvrigt har kyndige folk fortalt mig, at mæng-

den af sadomasokistisk porno ikke er øget, den er blot kommet op på hylderne i butikkerne, så også andre end de indviede kan få øje på den. I erindringen om hvor nemt det gik med at få børnepornoen forbudt, er det nok klogt at holde øje med anti-pornokvindernes aktiviteter – hvornår bliver det f.eks. bøssernes tur? I øvrigt var det mit generelle indtryk fra seminardeltagerne, at porno mest bruges af os »perverse« – som bøsser og S/M'er – mens de heteroseksuelle mænd snarere føler sig undertrykte af den forestilling om den udfarende, initiativrige mand, der hersker i pornoen.

Socialt fungerede seminaret bedre end hvad man ofte oplever i venstrefløjssammenhæng. Seminardeltagerne udgjorde en herlig blanding af alle seksualiteter og køn, og jeg oplevede en fantasi og kreativitet, som nogle ellers har hævdet skulle være bøssespecifik. Desuden var det som bøsse ganske tankevækkende at opleve, hvordan det er at tilhøre den mere »normale« del af det seksuelle spektrum. Så hvis du har lyst til at blive lidt kloge på andre perversiteter end dine egne, kan det stærkt anbefales dig at deltage i det næste seminar, der finder sted i november.

A N M E L D E L S E R

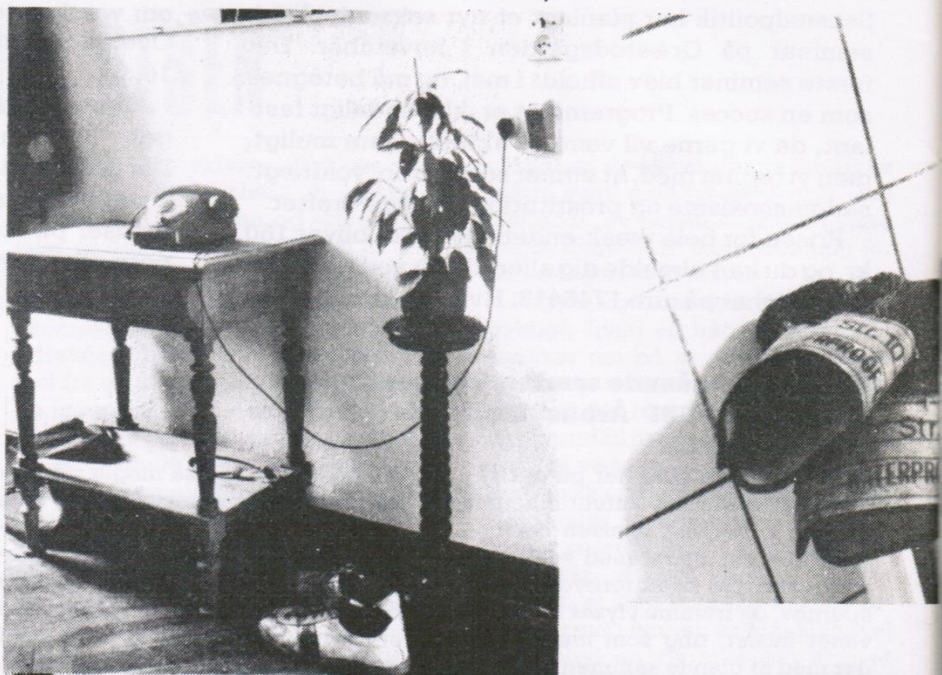
Mand Imellem

Bedst som man troede, den bløde mand forlængst var død og begravet, kommer Ole Hein Pedersen med sin bog *Mand imellem*. Det er jo efterhånden ikke så lidt, der er skrevet både for og imod »den bløde mand«, og inden jeg læste bogen, spurgte jeg mig selv, hvad skal man med endnu en bog om ham. Men *Mand imellem* savner helt den noget klynkende tone, man ofte forbinder med emnet, og undgår behændigt at blive pinlig bekendelseslitteratur. Ole Hein Pedersen skriver et sted om sin opfattelse af begrebet den bløde mand:

... jeg vil gerne holde fast i definitionen af »den bløde mand« som en mand, der vil arbejde med sig selv hen mod at blive en mere åben, samarbejdsvillig og følsom person. Jeg vil gå imod andres forsøg på at fastholde mænd, gennem en nedlæthed over for som mand at være blød. Det er ikke særligt befordrende for nytænkning, hele tiden at blive mødt med nedvurderinger, når mange opfatter blødhed som ynkelig og som et udtryk for svaghed.

For mig at se, er blødhed det samme som åbenhed og svaghed nærmere opgivelse. Jeg tror, at mange mænd bliver opfattet som ynkelige pga den usikkerhed, der ligger i at ha droppet manderollen. Men der er langt til at være opgivende, fordi man har vendt den traditionelle manderolle ryggen. Det er begyndelsen til noget nyt at sige fra over for sin fortid.

Disse synspunkter går som en rød tråd gennem hele bogen, som er en blanding af artikler, interviews, digte og fotos. Ole Hein Pedersen kommer temmelig godt omkring de forskellige aspekter af den mandlige seksualitet: bøsseangst, venskab, forholdet til sin krop, angsten for at

vise følelser og give sig hen. Det sidste behandles på fornemste vis i – efter min mening – bogens bedste afsnit, der er en samtale mellem forfatteren og sexologen Bent Pedersen om forfatterens egen seksualitet. Og man kommer tæt på.

Men først og fremmest er Ole Hein Pedersen fotograf, og bogen er fyldt med gode, spændende billeder. Han kan det der med at se et motiv, fange en stemning og sætte fantasien i sving hos betragteren, og billederne bliver på den måde mandepolitik, når det er bedst. Han

lader os kikke ind i en ellers »hemmelig« mandsverden. Det er mænd, som de er bag facaden, fanget af linsen i ubevogtede øjeblikke. Selv holder jeg dog mest af serien »mænds rum«, for selv om der ikke er personer på nogen af billederne i denne serie, så siger disse billeder mere om de mænd, der bebor disse rum end et nok så godt portræt. Billederne er meget intime – næsten ublufærdige, og på de fleste af billederne hersker et dekorativt kaos af overfyldte arbejdsborde, slidte kondisko, vasketøj, grønne planter og

A N M E L D E L S E R

Kærlighedens Vilkår

Demos' børne- og skolebogsgruppe, som består af 3 kvinder og 2 mænd har lavet en smuk, stærk og stemningsfuld collage-videofilm om kærlighedens vilkår.

Filmen er et debatoplæg om samlevsformer før, nu og i fremtiden, og er til dels ment som undervisningsmateriale.

Udgangspunktet for filmen er, at kærligheden har svære vilkår i dag og dette illustreres gennem samtaler med filmens hovedpersoner, som hver især fortæller om egne oplevelser fra deres barndom og hvordan de har oplevet kærligheden og seksualiteten som voksne. Mange

myter er stadig de samme, alle har de gjort erfaringer og nået en erkendelse, de har prøvet alternativer til parforholdet og tosomheden, alle ønsker de kærligheden, men hvor er det dog svært.

Alle hovedpersonerne har haft forskellige vilkår og deres fortællinger er meget fine og følsomme og skal nok sætte tanker og debat igang.

Filmens slutscene foregår i fremtiden, hvor de ydre rammer for vores liv er ændret til en socialistisk stat uden bl.a. atomraketter, banker, privatbilisme og total ligestilling både for køn og seksualitet, men hvordan kærlighedens vilkår vil have det, er stadig et åbent spørgsmål.

Mette Jocias

Du kan leje den direkte hos Demos' Børne- og skolebogsgruppe, Kna- brostræde 3, Postbox 1009, 1110 Kø- benhavn K. (telf.: hver torsdag kl. 17- 19 og 21-23: 01-14 15 37).

Nordisk Bibliografi

Nordisk Råd For Homoseksuelle har udsendt en Nordisk Bibliografi over litteratur, der omhandler homoseksualitet. Bibliografien er blevet til gennem et samarbejde mellem de nordiske landes respektive homoseksuelle foreningers biblioteks- grupper, og Nordisk Råd for homo- seksuelle har koordineret arbejdet. Forlaget Pan står for udgivelsen. Desuden har Nordisk Ministerråds Kulturfond ydet økonomisk støtte til projektet. Det er således på smukkeste vis et eksempel på sam- arbejde over landegrænser og mel- lem forskellige foreninger. Resulta- tet er blevet en gennemarbejdet og gedigen sag, overskuelig og med et smukt layout. Der er et kort referat på originalsprogene af indholdet i de omtalte bøger, dog er der over- sættelse til dansk i de finske og is-

landske afsnit. En nyttig lille sag, godt den er blevet lavet.

K.O.

Nordisk Bibliografi Homoseksualitet

Nordisk Bibliografi
Pans Forlag
Kna- brostræde 3
1023 København K
Tlf. 01 13 19 48

ved siden af en uredt seng står toile- trullen stadig efter den sidste ona- niseance. Det er svært at se sig møt på bogens billeder, og det skyldes ikke mindst dem, at det er en rar bog at have stående på reolen, og som man tit tager ned og bladrer i.

K.O.

Mand Imellem
Ole Hein Pedersen
Husets Forlag 1984
Vester Alle
8000 Århus C

